

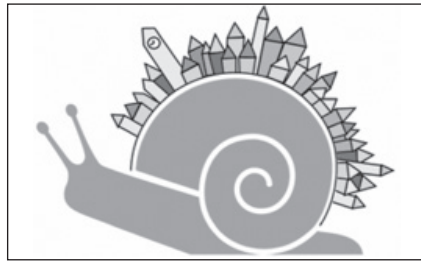
НЕ ПОВЕРНУВСЯ...

4

ЯК ПОБАЧИТИ МАЛИН
МІЖ ДВОМА БРИЛАМИ?

6

ПОВІЛЬНЕ МІСТО —
НЕ ПРО НАС?

7

ЦЕРКВА В ПИНЯЗЕВИЧАХ:
АРХІВИ РОЗПОВІДАЮТЬ

8

№5 (31)

1 грудня 2020 р.

НАСТАНОВА ТИЖНЯ

«До бургомістрів і радників усіх міст»

Мартін ЛЮТЕР

Отже кожному місту потрібні освічені люди. Однак повсякчас лунають скарги, що їх не вистачає. Не варто сподіватися, що такі люди виростуть самі; їх так само не можна викарбувати із каменю, витесати із дерева; Бог не сотворить дива, поки у справі можна зарадити іншими способами.

Тому мусимо самі виконати це завдання і зосередити зусилля, аби самостійно виховати таких дітей. І хто як не влада, яка у містах переживає нестачу освічених людей, винна у тому, що діти ростуть, як дерева у лісі.

До того ж ростуть безладно настільки, що виростають дрібні чагарники, які можуть знадобитися хіба для топки, а не для хоча б малого будівництва.

Позаяк світська влада буде збережена, варто припустити, що у ній правитимуть усущіль грубіяни й невігласи. Адже можливість їхнього удосконалення — дика і нерозумна ідея. Тому, либонь, зробимо панамі свиней та вовків і поставимо їх над тими, хто не хотів думати, управляючи людьми.

Це ж який нелюдський злочин, коли розп'ятування владців зводяться лише до наступного: «Ми покеруємо досхочу зараз, а про те, що буде потім, нехай думають ті, хто прийде до влади після нас».

Не людьми, а свинями та псами повинні управляти такі посадовці, які бачать свою посаду як засіб отримання прибутків і привілеїв.

Отже аби підготувати для справ порядних, освічених, досвідчених людей, мусимо докласти ретельних зусиль. Немалий клопіт приступити до цієї справи. Бо де ж візьмуться такі правителі, якщо нічого для цього не робити?

1524 рік.

ЗНАЙОМТЕСЯ, МАЛУША!

Деякі дні тому у мене відбулося цікаве й навіть дивовижне знайомство на відстані.

У соціальні мережі хтось розпочав діалог щодо популярності автентичних українських ще дохристиянських імен.

Теж долучилася до розмови. Спочатку додала до переліку імена на кшталт Громова, Сонцеслава тощо. Потім подумала: і все? Є ж он які імена — Кий, Щек, Хорив, Либідь!

І раптом, ніби голос нізвідкіля: «А Мал? А Чоп? А Добрия? А Малуша? Забулися?».

Дійсно, ці дrevлянські імена, якими наскрізь прошита історія Полісся і Волині, фактично усїєї правобережної тепер України, — як могла не

згадати? І прикро, звичайно, у таких іменах ніхто нині себе не ідентифікує, не упізнає...

Отже я в коментарях діалогу дописала наших ушавлених предків більше із шани до історії, ніж із розрахунку почути схвалення.

І раптом за мить молода пані реагує на мої слова: «У мене донька Малуша».

Спочатку я отетеріла. Потім почала шалено юзати і гуглити віртуальний простір і не знайшла жодного свідчення, що ім'я Малуша вживане, побуває поміж українців чи деінде. А потім так само ошелешено запитала пані про цю унікальність у виборі імені...

І молода мама, Ніна Сальнікова із Славутича, повідала:

— Ідея назвати доньку Малушею з'явилася під час вагітності. Хто така Малуша, я знаю давно, бо знаю історію. Проте іншим доводиться часто пояснювати значення імені.

— А як здебільшого реагують люди, коли чують таке ім'я?

— По-різному... Більшість не знає, хто така Малуша в історії України. У садочку запитали, як ми кличемо Малушу вдома. Малка, Малушка, Маля.

— Цікаво, що родина з іншого регіону прониклася ідеєю так назвати донечку — на честь дrevлянської Малуші.

— По-перше, ми із Славутича, а тут поруч Любеч, це теж знаково. А ще — мій чоловік із Коростеня.

— Ова! Бажаю маленькій Малуші виплекати велику гідність рівня якщо не знакової особистості, то справжньої українки, схожої на батьків, які почували себе частиною великої історії!

Ірина КРИМСЬКА.

1 грудня 1991 року відбувся доленосний для України референдум

Василь СКУРАТІВСЬКИЙ: Біжучи по розм'яклому піску, час од часу здіймав утору руки й голосно окрикував: «Нарешті! Нарешті!»

...Нинішні негарзди значною мірою відтіснили на задній план ту непересічну історичну реалію, до якої безпосередньо причетні. Це, вочевидь, зробить молодше покоління, яке брало активну участь у мітингах, утвердженні вікопомної символіки — національного гімну, герба і прапора, — проходило колонами повз Верховну Раду й голодувало на сирому цементі в центрі Києва, закодувавши те місце історичною назвою — Майдан Незалежності.

Вирішальною, як на мене, акцією маємо вважати референдум. Під ту пору я перебував у ще союзному письменницькому будинку творчості, що поблизу Риги. Пам'ятаю гарячі суперечки з московськими літераторами. Жоден із них не схвалював цієї акції, сподіваючись, що вона не набере відповідної кількості голосів, і взагалі навіщо Україні незалежність — ви, мовляв, не проживете без Росії. На запи-

тання, а як Росія без України, — відповіді конкретної не отримав.

Суперечки нерідко сягали межі закипання. Але вже відчувалося, що в багатьох московитян пригасла пихатість і виколіхана самовпевненість у своїй вищевартості. Всі без винятку чекали результатів референдуму, начебто вирішувалася доля не моєї, а їхньої держави.

Пізно ввечері я вийшов на узбережжя моря, став на коліна і слізно просив Всевишнього: «Допоможи, володарю, нашому народові здобути незалежність!». Ніч пройшла в безсонні. Удосвіта я зателефонував до Києва. Дружина, яку я просив проголосувати і за мене, голосно скрикнула: «Вітаю, вітаю! Як щойно оголосили по радіо, понад дев'яносто відсотків проголосувало за незалежність України!».

Скільки було тієї радості — важко описати. Як був у спортивному костюмі, й одра-

зу побіг до узбережжя. Прохолодний і сирий вітер дмухав з моря, накочуючи хлюпотливі хвилі. Але я цього не відчував: біжучи по розм'яклому піску, час од часу здіймав утору руки й голосно окрикував: «Нарешті, нарешті! «Слава Україні!»», Поодинокі люди, що прогулювалися, відходили вбік й дивилися на мене, як на дивака чи божевільного. Та мені було байдуже, хто як реагує — від сьогодні маємо незалежну Україну!

Увесь день пройшов безплідно. Та про яку працю могла йти мова! Я лишень уявляв, що робиться нині в Києві та по всій Україні. Увечері у фойє зібралися біля телевізора всі. Хто мешкав на моєму поверсі. З усього було видно, що їх цікавлять результати референдуму. Однак більшість з них була у пригніченому стані, очевидно, вже знали попередні результати. Відтак жоден із моїх дискусантів не висловився, а відтак, й не привітав «хоч-

ла». Я був уже в ролі іноземця. Та це не пекло мене; закинувши ногу за ногу, сидів у незалежній, як це вони дозволяли собі раніше, позі, випромінюючи радість і вдовolenня. Непомітно спостерігаючи їхні обличчя, бачив, що «старшобратчики» перебували у пригніченому стані.

Нарешті «Время» подало скрупу інформацию з України. Вислухавши її, московитяни поступово залишили залу з неприродною для них міною на обличчі. Дочекавшись кінця передачі в самотині, вимкнув телевізор й зайшов до кімнати. Осяяне радістю збудження відігнало сон. Ну що мені тут робити, подумав я; хоч іще залишалося кілька днів, я вирішив завчасно їхати в Україну й подихати свіжим повітрям такої жаданої незалежності...

1991 рік.

Із автобіографічної книжки-есею «Я сам про себе розкажу» (2005).

ШИРМА ДЛЯ ВОЛОДИМИРА ІЛЛІЧА

Як обирали керівників Житомирської облради

Минув місяць від часу проведення виборів до місцевих рад. І ось тепер, 27 листопада 2020-го року, нарешті відбулася установча сесія Житомирської обласної ради 8-го скликання. Нарешті, бо, наприклад, у 2015-му році для того, щоб зібрати аналогічну установчу сесію Житомирської обласної ради, виборчій комісії знадобилося лише 15 днів. При цьому ситуація була спокійнішою, аніж та, що тепер.

Але такі сесія збиралася. 62-є депутатів із 64-х обраних зранку 27 листопада реєструвалися, проводили консультації, наради та зустрічі, щоб висловити своє ставлення до запропонованих для обрання керівників обласної ради. Обирати цього дня мали голову обласної ради та двох його заступників. Очікувалося, що у ході голосування можливі будь-які сенсаційні варіанти розвитку подій. Але цього не сталося.

Якраз навпаки, повною несподіванкою стало те, що вибори усіх трьох керівників обласної ради відбулися і пройшли у обстановці ледь не повного «одобрямсу». Якщо зважити на те, що консультації та перемовини між представниками різних партій проходили упродовж трьох тижнів, то можна сміливо стверджувати, що робота мала певний ефект. Ситуацію було узгоджено настільки детально і пунктуально, що пропозиції щодо кандидатів пролунали в однаковому варіанті — на безальтернативній основі. Тобто, голову та заступників Житомирської обласної ради депутати обирали із одного запропонованого кандидата.

Першим на черзі стояло питання про обрання голови Житомирської облради. Єдиним, і отже безальтернативним кандидатом, був Володимир Федоренко, який очолював виборчий список кандидатів від «Слуги народу». Із 62-х присутніх на сесії депутатів Житомирської облради Володимира

Ілліча підтримали 53-є депутатів. Восьмеро депутатів, які були присутніми на сесії, не голосували зовсім, а один висловився «проти». Звісно, Володимир Федоренко впевнено переміг, і зовсім швидко, вже за його пропозицією, як голови обласної ради, депутати обирали першого заступника голови.

Знову ж таки, окрім запропонованого Олега Дзюбенка від партії «Наш край», інших пропозицій із депутатського середовища не надійшло. Процес голосування по суті було здубльовано, або ж повторено. Знову ж таки, ті ж самі 53 голоси «за» Олега Дзюбенка свідчили, що домовленості, яких шукали і досягали аж три тижні, все ж таки зробили свою справу.

Тобто, сенсацій взагалі бути не могло, але ж одна така сталася. На посаду заступника голови Житомирської обласної ради було запропоновано кандидатуру Володимира Ширми. Цей варіант у ході перемовин та консультацій напередодні сесії неодноразово «спливав», але після обговорення та узгодження постать Ширма В.В. із переліку претендентів на посаду заступника голови обласної ради завжди зезала.

Проте наразі, можливо для багатьох у залі трохи зненацька, кандидатура Володимира Ширми все ж таки була поставлена на голо-

сування. Як не дивно, Володимир Ширма мав підтримку аж 48-ми депутатів і став заступником голови Житомирської обласної ради. Хто б і як не оцінював подібний результат, однак здивуватися було із чого. Адже лише п'ять років тому Володимир Ширма був обраний спочатку першим заступником, а згодом і головою Житомирської обласної ради від Блоку Петра Порошенка «Солідарність». Потім, коли ера Порошенка і його «бепешної» свити завершилася появою «зеленої команди», Володимир Ширма і компанія спритно залишили «Солідарність» і створили невизнану групу «За рідну Житомирщину». Однак всім було зрозуміло, що «порошенківське» минуле не дозволить Володимир Ширмі знову стрибнути до складу депутатського загалу Житомирської обласної ради.

Але Ширма думав інакше. Влітку, коли надходила пора початку виборів до місцевих рад, Володимир Ширма, як то кажуть, миттєво зорієнтувався, а якщо говорити мовою політиків — тепер уже колишній голова Житомирської облради на ходу «перезувався» і вступив до партії «Пропозиція». І що б ви думали? А таки спрацювало! Таки потрапив Володимир Васильович Ширма вдруге підряд до складу новообраної Житомирсь-

кої обласної ради. А під час першої установчої сесії сталося взагалі незрозуміле — Ширму обрали заступником голови Житомирської облради.

І все це — на фоні розмов про оновлення влади, про появу у ній нових облич, про рішучу боротьбу із корупцією. Із порушеннями, які у часи попереднього скликання Житомирської облради мали системний характер. Але сьогодні, під час установчої сесії восьмого скликання про це чомусь ніхто не сказав ані слова. Взагалі, програмні промови новообраного голови обласної ради Володимира Федоренка, так само, як і його першого заступника Олега Дзюбенка були короткими і зводилися до декларацій під гаслом «Успішну Житомирщину — будемо разом!» Жодних оцінок, жодних критичних зауважень щодо ситуації на Житомирщині у ході установчої сесії так і не прозвучало.

Звісно, провладна більшість, куди відтепер входять «Слуги на-

роду», «Наш край», «Пропозиція», «Батьківщина» та «Сила і честь», про труднощі нинішнього життя говорити не буде, бо тоді доведеться відповідати на незручні запитання.

Але де ж тоді опозиція? Чому «Європейська солідарність», так само, як і Опозиційна платформа

«За життя!», як партія «За майбутнє!» упродовж сесії ні разу не виступили, не поставили кандидатів на керівні посади ні ЄДИНОГО запитання про те, що ж його роботи далі: як бути у лікарнях, як виживати малому та середньому бізнесу, як оживити хоча б ті жалюгідні залишки і острівці економіки Житомирщини.

До речі, на таке запитання могли б хоча б спробувати відповісти народні депутати України Сергій Кузьмініх, Ігор Герасименко, Тетяна Грищенко, які висадилися на сесію Житомирської обласної ради могутнім десантом. Але почути хоча б напутне слово від парламентарів у сесійному залі Житомирської облради 27 листопада так і не вдалося. Лише архієрей Православної церкви України архієпископ Паїсій, який отримав слово під «завісу» сесії, нагадав депутатам Житомирської обласної ради про той кризовий час, коли люди владі не довіряють, а нерідко її відверто зневажають. Тому головне і

негайне завдання для новообраного парламенту Житомирщини полягає у поверненні довіри до влади, до держави, до країни. І таку роботу слід розпочинати негайно. Аби не було запізно.

Сидір КОВПАК.
«Субота».

Мобінг, босінг, остракізм — захищай свій організм

Дивуєтесь, що маємо низьку продуктивність праці, у колективах панує ненависть один до одного, а найперспективніші працівники не витримують тиску та звільняються? Чому? Тому, що ми досі перебуваємо в стані, де панує трудова етика 90-х років, сповнена міжособистісного зневажання, коли найбільш страждають найменш захищені: жінки або особи з інвалідністю, або білі ворони — працівники з іншими соціально-політичними поглядами. Ті, хто не піддається психологічному чи сексуальному пригнобленню, має на меті створення незалежної профспілки, хто воліє порядно працювати, не бере участі в суперництві «хто ближчий до трону» на постійних банкетках та нарадах, аби не втратити професійну та особисту гідність.

У приватному секторі частогусто присутні мізогінія (жінконевисництво), харасмент (домогання) або пряме фізичне насильство. А умова про негласну чи відверту заборону вагітності стала практично обов'язковою

під час прийняття на роботу молодих жінок. Молоді матері дуже часто стикаються з проблемами цькування через виконання репродуктивної праці, у більшості випадків питання про отримання відпустки по догляду за дитиною під табу, переважно засуджується й висміюється патріархальним трудовим товариством.

Насильство на робочому місці стало можливим через дегуманізацію людських стосунків, зведення взаємодії колег та колежанок до хижого полювання на більш слабого та інакшого, нехтування основоположними трудовими правами, насамперед — на гідне ставлення. Ось чому мобінг є прямим насильством.

Дослідниками визначені головні ознаки мобінгу: регулярність негативних акцій і практик, спрямованих проти одного або декількох працівників, образи, приниження, ізоляція або ігнорування досягнень працівника, прискіпливе ставлення до виконаної роботи, призначення нездійснених строків (deadline) для реалізації завдань,

приховування корисної інформації, поширення наклепу та пліток, свідоме руйнування репутації людини, приниження політичних або релігійних переконань, фізичне насильство або погроза його застосування, тривалість агресивної поведінки, дисбаланс влади між сторонами мобінгу, бо «жертва» не здатна себе захистити та протистояти групі, внаслідок чого приймається нападниками як людина, що через свою психологічну слабкість заслугує до себе негативно-го ставлення.

У 2011 році дев'ятьма найбільшими банками Бразилії була підписана колективна угода, що зобов'язує їх вести боротьбу з будь-якими актами насильства на роботі. Колективна угода, укладена між урядом Північно-Західних територій (Канада) і Профспілкою північних працівників, від роботодавця вимагає інформувати про найбільш серйозні випадки стресових ситуацій і консультувати штатних працівників, що постраждали в результаті насильства. В Аргентині Консультативне

бюро з проблем насильства на робочому місці проводить навчальні заходи та поширює інформацію про цю проблему. Спільна ініціатива приватного сектора та громадянського суспільства у США «Чоловіки й жінки як союзники» — модель зміни поведінки на робочих місцях дозволяє аналізувати вплив побутового насильства на працівників. Канадський центр безпеки та гігієни праці розробив платформу електронного навчання, що пропонує спілкування з важкими або вороже налаштованими клієнтами. Французький Національний інститут досліджень і забезпечення безпеки має канал в YouTube, що містить короткі інформативні відеоматеріали про безпеку та гігієну праці.

Отже за кордоном існує прогресивна система протидії мобінгу, яка містить юридичну відповідальність (трудо-правову, кримінальну та адміністративну), активну взаємодію соціальних партнерів у питаннях протидії насильству на роботі та державні програми профілактики мобінгу.

Розповсюдження мобінгу у сфері праці показує беззахисність найбільш вразливих категорій населення перед посиленням трудової експлуатації, падінням соціального статусу та браком товариської підтримки.

Слово «мобінг» походить від англійського mob — юрба та to mob — нападати.

Мобінг стає наочним результатом матеріального розшарування, прекарізації та маргіналізації значної частини населення України. Хижацькі закони ринкової системи диктують хижацьку поведінку учасникам ринку праці, які перебувають у страху втрати джерел до існування. Ось чому варто зрозуміти, що прийняті у нас жарти над «білими воронами», всілякі неформальні «церемонії» офісних ініціатив для новоприбулих співробітників або прямий колективний тиск на колег та колежанок не можуть бути нормою у цивілізованому соціумі і мусять нагадати, що прийшов час протидіяти насильству.

Микола МАЛИНСЬКИЙ.

ВЕСІЛЛЯ

В коморі, в комоді старому,
де запах від зілля-бадилля
І скло зеленіє, в альбомі є фото сільського весілля.
...Шепочуться сестри-хитруні.
Затізнене сонце й ледаче,
Жита спочивають у клуні,
і коси уже не мантачать.
У штофі, привезенім з ярмарку,
добре таврійське вино,
Немов та сльоза, оковита у сулії з качаном.
Щоб короваї краяти, вигострені ножі,

Дячок до ікони говорить: «Господи, поможи». «Ідуть! Ідуть!» — щосили своє молодіці крикнуть І діти, мов ластівок гнізда,
обліплять низенькі вікна.
Парубок втратить мову —
статний, широкий в плечах,
Ніякові наречена в коралях та дукачах.
Друзці: «Та й ловкі ж квіти...
Звати мене Левко», —
Підморгне старший боярин
в вишиванці з рушником.
Від молодих — у хустці дар для свекрухи-вдови.
Ніхто не кричить «Горько»,
а лише «Благослови»...
Гарне село й співуче — замалом дворів не триста.
Вдарять скрипка та бубон —
ну як без музик трієстих?
Близька рідня й далека, шикована пліч-о-пліч,
Робить фотограф знімок — буде на могорич...
Бажають щасливої днини,
здоровля на довгий вік,
Щоб гарна була дружина й нівроку собі чоловік,
Не знати лихої мороки, дитя у колицку від Бога...
Село тридцять першого року.
Воно ще не знає
Нічого.

Олег ШАПОШНИКОВ.

«Матір з дитиною піднімаються в Небо»

Найвідоміша картина про Голодомор українського художника Віктора Цимбала (1901-1968) «Рік 1933». Написана в 1936 році й презентована на виставці у Буенос-Айресі (Аргентина), вона є чи не найпершим твором мистецтва про геноцид української нації.

Картина вважається вершиною досягнень митця в поєднанні глибокого історіософського змісту з дозрілою мистецькою формою. Це полотно — звинувачувальний присуд українця людському сталінському режиму.

Віктор Цимбал зобразив тему Голодомору не ілюстративно, а символічно: померлі від голоду матір з дитиною піднімаються в Небо. Образи виражають порив угору і велич спокою вічності.

Марія ЯКУСЕВИЧ

ХЛІБ

Боже, я дякую Тобі за те, що я прожила стільки років, не згадавши на собі значення слова «голод». Мої предки знали, що це таке. Коли я була малою, то бачила, як бабця змігає собі в долоню кришки хліба зі столу і побожно кладе їх до рота. І нам, малим, приказувала те робити. Ми з сестричкою дивувалися, а бабця Олена казала нам: «Хліб святий. Жодна крихта не повинна пропасти». Тоді ми просто повторювали за нею цей рух, не зовсім розуміючи суть ритуалу.

Ми були не голодні. Хліб завжди був на столі. Якщо його не було, мама пекла перепічки з білого борошна. Або коржи-

ки. Або млинці. Бо було в хаті борошно. Був хліб.

Коли молився мій дід, то в молитві звучали прохання про хліб насущний. І я, маленька, запитала тихенько у бабці Олени, чому дід просить у Бозі «насушеного» хліба. Бабця посміхнулася і сказала, що він просить хліба на кожен день, бо без нього ми не проживемо.

Я ще застала запах і смак домашнього хліба. Його не можна порівняти ні з чим. І не можна забути. Магазинний свіжий хліб теж пахне гарно і смачно. Я пам'ятаю, як ми, підлітки, повертаючись з міської школи, обдирали зі свіжого хлібця цілушку, чалапаючи після школи додому в село, і приносили іноді в хату

півхлібини, бо були голодні після уроків, та й дуже смачним був той хліб уприкуску з вітром. Смачніше й не придумати.

У хрущовські часи кудись щез білий хліб. Я не знаю, куди веселий дядько Хрущов подів пшеничне борошно. Чи на Кубу, чи ще кудись у «братні країни», але до житнього борошна стали додавати зерно кукурудзи, і хліб став трошки рябеньким. Їсти можна було. Не голодували. Але з'явився вираз «буханка на душу». Або «хлібина в руки». Ми жили в пригороді Новограда-Волинського, хліб у село привозили машиною з зеленою «будую». Отак потихеньку домашній хліб відходив у небуття. Бабці, поки були в силі, ще пекли те диво, а потім їх не стало. І того хліба теж.

Про голод я вперше почула від обох своїх бабць, Олени і

Зосі, коли була вже великою дівчинкою. Обидві сказали майже одне і те ж на мої розпитування: «Хай Бог одверне і не допустить того жаху. Спаси і Сохрани нас, Господи». Вони навіть згадувати не хотіли того жахіття. Проте все життя бабця Зося дякувала бабці Насті, нашій сусідці, яка в голодні часи була куховаркою в комуні, і з ризиком для життя ділилася з нашою родиною жменькою якоїсь їжі. Дякую Вам, бабцю Насте, царствуйте на Небесах.

За вікном темно. Я запалила свічку і поставила її на підвіконня. І поклала поруч на блюдці шматочок житнього хліба. Рідні мої, я надіюся, що ви бачите світло у нашому вікні. І знаєте, що хліб у нас є. Не хвилюйтеся за нас. Спочивайте в Бозі.

23.11.2020

Коли вже сльози вигоріли

А от 2 анекдоти про голод, які я чула в нашій сім'ї.

Перший. У хаті немає їсти ні рісочки. Старший син терпить мовчки, а менший без угаву плаче: «Мамо, їсти! Мамо, їсти!». Мати: «Он водички випий». Малий: «Води не хооочу!». Старший ляскає його по потилиці: «Не перебирай харчами!»

І другий. Всесвітній конкурс картин про голод. Американець зобразив чоловіка в білій сорочці з краваткою, з годинником на руці, перед ним на столі тільки хліб, сир і вода. Англієць зобразив чоловіка в лахмітті, виснаженого й брудного, що пожадливо гризе сухар. А совєцький намалював задній прохід, заснований навутиною.

І цей страшний, справді чорний гумор показує нам справжній голод виразно, як і сотні розповідей про мільйони жертв.

Галина ОПРИШКО.

Годує дітей недоїдками

Після втрати чоловіка 39-річна Ганна із Дніпра лишилася з сімома дітьми — від півтора року до 16-ти.

Її сім'я завжди була на обліку як багатодітна. Соціальні працівники стверджують, що мати належно дбала про дітей, помешкання було доглянутим.

Однак зараз картина має протилежний вигляд. Подвір'я і кімнати завалені сміттям, пакунками, непотребом із сміт-

ників. Жінка приносить із звалищ недоїдки і годує ними дітей.

Переповнене сміттям житло свідчить не тільки про неадекватний стан матері, а й про відсутність здорової психоемоційної реакції дітей (і брата жінки, який мешкає тут). Ніхто із родини не чинить спротив і не намагається прибрати безлад і бруд.

Наразі усіх дітей вилучено на час, поки мати наведе лад в обійсті і оселі.

Сусіди свідчать, ще кілька років тому Ганна була гарною господинею: прала, прибирала, торти пекла. А діти були доглянутими і ситими.

Позбавляти Ганну прав на дітей соціальні служби наміру не мають.

На Прикарпатті 19-річна дівчина померла від анорексії

Ще трапилося у Богородчанах. Наталія виснажила організм дієтами й анорексією до смерті.

Дівчина намагалася схуднути вже п'ять років. За цей час довела організм дієтами до критичного стану і важила 29 кілограмів.

Мама дівчини звернулася до медиків, як тільки помітила проблему. Лікарі порадили звернутися до психологів.

«Вона при мамі їла, потім йшла у ванну кімнату, і мама чула, що вона очищала те, що щойно з'їла. Порадила мамі звернутися до психотерапевта», — розповіла сімейний лікар Ольга Бойчук.

Наталію возили у львівські та київські клініки. Однак мозок дівчини не сприймав інформацію про те, що її тілу потрібна їжа.

Дівчину врятувати не вдалося.

Анорексія це психічне захворювання, від якого страждають дівчатка-підлітки у бажанні схуднути. Зміни в організмі відбуваються вже через кілька місяців.

«Йде порушення на рівні мікроциркуляції, на рівні клітинного обміну. Порушується робота серця, мозку, шлунково-кишкового тракту, — пояснила завідувачка терапевтичного відділення Центральної міської лікарні Івано-Франківська Любов Лосюк.

Правдива вартість морозива по 16 копійок

Юрій ЛУКАНОВ

Колись Леонід Кравчук сказав фразу, якою обурювалися, бо вважали лицемірною. Він говорив, що не уявляв масштабів трагедії Голодомору, бо в нього не було інформації. Його критики не вірили, що він у ЦК не мав інформації!

А я припускаю, що в тому випадку він таки сказав правду. Бо в країні про Голодомор інформація була заблокована і навряд чи вона гуляла по ЦК.

Ще до перебудови моя бабця, яка народилася в селі Фасова Макарівського району Київської області, розповідала, що «в голодовку люди по селах їли людей». Я на це не звертав уваги, бо думав, що, може, то від старості в неї таке, чи просто не сприймав той факт, бо він був поза контекстом.

І лише, коли в горбачовську перебудову на нас

хлинув потік інформації (чи не першими були Володимир і Ліда Маняки, які видали книжку свідчень селян із різних регіонів України), — тоді я згадав бабині слова. Виявився, що в моєї прабаби Марії, яка мене виховувала до мого третього класу, з шістьох дітей в Голодомор вижили двоє — моя баба Оксана і її брат, дід Степан. Я його пам'ятаю. Ми колись до нього в село їздили. Він був одноруким. Я не розпитував тоді про його руку, але можу припустити, що він на війні її втратив, був чорносвиточником.

Коли щось не доїдав, то моя прабаба Марія казала, коли не доїм, то цей шматочок за тобою буде ганятися. Вона ніколи нічого не викидала з їжі. Якщо я капризував і такі відмовлявся доїдати, то вона доїдала за мене. І тримала якісь сухарі зі шматочків хліба.

Ця історія в купі з моїм розстріляним дідом Павлом Лукановим і його дружиною, моєю бабою Ольгою Волковською, яка отримала 8 років таборів і там збожеволіла, — це спадщина, якою та країна нагородила обидві гілки мого роду. Гіркий парадокс у тому, що мій дід працював в аграрному наркоматі: хоч і не напряму, але був причетний до Голодомору.

Коли мені кажуть, що в тій країні були і свої плюси, то шаленію від люті. Певне, плюси можна і в Бухенвальді знайти. Та якщо на шальки терезів поставити плюси і мінуси совка, то тарілочка з мінусами різко опуститься долу.

Тому людей, які верзуть «зате ми в космос літали», я би радо відправив сьогодні до Північної Кореї — в космос вони не літають, але ядерні амбіції мають. Будете тишитися і їсти свій пломбір по 16 копійок, якщо він там є.

КАЛЕНДАР ТИЖНЯ

1 ГРУДНЯ

1887 — у повісті А. Конан-Дойля «Етюд у багряних тонах» уперше з'явився Ш. Холмс.

1909 — народ. А. Кос-Анатольський, укр. композитор.

1918 — народ. П. Майборода, укр. композитор.

1989 — офіційна легалізація Укр. Греко-Католицької Церкви.

1991 — Всеукр. референдум: 90,32 % громадян висловилися за Незалежність України.

2011 — утворена Ініціативна група «Першого грудня».

2013 — мільйонна демонстрація у Києві, початок Революції Гідності.

2 ГРУДНЯ

1015 — князь Ярослав Мудрий посів у Києві престол.

1998 — колишнього прем'єр-міністра України П. Лазаренка заарештовано у Швейцарії за звинуваченням у відмиванні викрадених державних грошей.

3 ГРУДНЯ

Міжнарод. день людей з інвалідністю.

1722 — народ. Г. Сковорода, укр. провісник, поет, мандрівний філософ.

1775 — уперше піднятий чинний прапор США.

1857 — народ. Дж. Конрад, англ. письменник, родом із Бердичева.

1879 — Т. Едісон вперше продемонстрував роботу лампи розжарювання.

2004 — Верхов. Суд України визнав результати виборів Президента України 21.11.2004 р. сфальсифікованими.

2010 — вночі силовики демонтували наметове містечко Податкового Майдану в Києві.

4 ГРУДНЯ

Міжнарод. день обіймів.

Введення у Храм Пресвятої Діви Марії.

1875 — народ. Р.-М. Рільке, австр. поет.

1992 — IV Всеукр. з'їзд Руху оголосив НРУ партією, головою став В. Чорновіл.

5 ГРУДНЯ

День працівників статистики України.

1878 — народ. О. Олесь (Кандиба), укр. поет.

1901 — народ. В. Дісней, америк. художник-аніматор, режисер, продюсер.

1931 — народ. Г. Тютюнник, укр. письменник.

1919 — під тиском ворожих армій гол. отаман УНР С. Петлюра виїхав у Польщу.

1991 — Головою Верховної Ради України обрано І. Плюща.

6 ГРУДНЯ

День Збройних сил України

Католицький Миколай.

1240 — Київ захоплено та поруйновано ханом Батием.

1741 — держ. переворот у Росії: імператрицею стала Єлизавета, дочка Петра І.

1768 — 1-е видання енциклопедії Britannica (Шотландія).

1871 — народ. М. Вороний, укр. письменник, митець.

1877 — 1-й номер газети «Вашингтон пост»

1877 — Т. Едісон зробив на своєму новому фонографі 1-й запис люд. голосу.

7 ГРУДНЯ

День місцевого самоврядування в Україні.

1888 — народ. Л. Лепкий, укр. письменник, митець.

1900 — К. Білокур, майстер укр. народ. живопису, «наївного мистецтва».

1920 — ліквідована Кубан. обл.; утвор. Кубано-Чорномор. обл. РРФСР.

1941 — япон. авіація знищила америк. морську базу Перл-Гарбор.

1988 — землетрус у Вірменії у 6,9 бала. Загибло близько 25 тис. людей.

1991 — на зустрічі президентів Білорусі, Росії та України ліквідовано СРСР.

Таки настане день, коли у Малині на фасаді ліцею відкриють меморіальну дошку пам'яті військового, який тут вчився, малинця, який у дитячі та юні роки заснував своїми стежками рідне місто і його околиці, а тепер жовто-блакитний стяг осяває пам'ять про нього на цвинтарі в Городищах...

Він був військовим, який не повернувся живим.

Сергій Огороднік народився 14 серпня 1985 року і виріс у родині, побут і праця якої базувалися на звичних для поліщуків цінностях і традиціях: допомога батькам, ведення домашнього господарства (город, свійські тварини), збирання грибів, ягід, риболовля, сумлінна праця на зарплату і така ж сумлінна — задля блага родини, де незаперечним авторитетом виступали діди й батьки. Тобто перед нами — типовий працьовитий нащадок древлян, надійний роботящий молодий чоловік.

Проте Сергія не можна назвати типовим гречкосієм.

Він був насамперед воїном. Бо у важкий для народу час обрав військову службу і відстоювання інтересів держави й рідної землі на передовій — в АТО на сході України. Незаперечно, глибоко у генах жив воєвничий дух древлянина, який мав мужність постати проти ворога у скрутні часи.

Дитинство Сергія Огородніка було звичайним і типовим. Учився у Малинській міській школі-ліцеї. Найліпшим другом і в дитинстві, і у молодості була для Сергія його сестра Світлана, з якою мав незначну різницю у віці. Не міг поскаржитися хлопець і на відсутність суто чоловічого товариства — мав друзів, залюбки проводив дозвілля у їхньому колі, на рибалці, у походах до лісу, на футболі тощо.

Служив у війську. Строкову службу пройшов на півдні країни з 30 жовтня 2003 по 16 травня 2005 року.

Шукав себе в різних професіях. Брався за будь-яку роботу. Записи у трудовій розповідають про його робітничу біографію: 2005 — Сергій працює на заводі дитячого харчування «Салюс», у 2006-2007 роках — у ТОВ «Ярослав-авто», з 2007 по 2009 — у ТОВ «Діавест-Інвест», у 2011 — на Малинському дослідно-експериментальному заводі.

Можна сміливо стверджувати, що молодий чоловік, маючи вже чималий досвід, ще однак перебував у пошуку свого міс-

АРХІВ БОЛЮ

Я, Сергій Огороднік, солдат, номер обслуги...

6 грудня — День Збройних сил України

ця у житті. Відсутність стабільного заробітку у важкій для країни та її економіки час й гіднооплачуваної для нього роботи, можливо, були причиною зволікання Сергія у влаштуванні власної родини. Не позбавлений жіночої уваги, він, проте, так і не встиг одружитися і народити дітей.

Сергій Огороднік — перший ліворуч.

У статусі солдата пішов захищати Україну від ворога у першій хвилі мобілізації. Пройшовши підготовку, потрапив в АТО у середині травня 2014 року (рівно через 9 років після демобілізації зі строкової служби в юності).

радикально міняє свій професійний вектор. Він остаточно обирає шлях військового, підписує контракт і повертається в АТО.

Отже наступний період його перебування на війні з російським агресором датується початком — 22 червня 2016 року і завершенням — 28 лютого 2017.

Наступні сторінка контрактної служби, а насправді — участі в бойових діях, записана в особовій справі у комісаріаті наступним чином: з 24 квітня по 20 липня 2018 року.

За скупими відомостями про солдата ховається інформація про тривожні будні воєнків у дні відносного затишшя і про буремні й гарячі події на фронті, де фактично безперервно тривав обстріл, гинули побратими від куль снайперів, обстрілів чи від вибухів мін і снарядів.

Через складні випробування пройшов із побратимами, вибирався із оточення, перебуваючи в АТО на Донеччині та Луганщині у період з 1 серпня по 9 вересня 2014 року. Отримав поранення, лікувався у шпиталі і мав право не повертатися на передову.

Проте після перерви, неповної пошуками роботи та переосмисленням набутого в АТО досвіду, Сергій Огороднік

Ще на початку свого перебування на Донбасі, охопленому полум'ям війни, Сергій із побратимами, шукаючи виходу з оточення, тривалий час добирався околицями до своїх військ. У цей період хлопці не мали зв'язку зі своєю частиною і, тим паче, з рідними у Малині. (Але ні ця історія, ні все інше пережите молодий чоловік не обирав темою розмов з рідними чи друзями, у відповідях про війну був лаконічним і скупим, аби не тривожити зайвий раз тих, заради кого, власне, пішов на війну з окупантом).

Вибравшись на неокуповану територію, Сергій потребував госпіталізації, лікування.

Того ж року війна було нагороджено орденом за мужність III-го ступеню (Указ Президента України №619/2014).

На початку останньої декади липня 2018 року чимало інформаційних джерел у мережі, електронні та друковані ЗМІ повідомили гірку звістку про загибель на сході нашого молодого земляка. У повідомленнях йшлося про смерть Сергія Огородніка у ніч з 19 на 20 липня. А вже 22 липня хлопця поховали у рідному місті, на старому цвинтарі на території древнього Городища — з усіма почестями, які традиційно супроводжують прощання із Воїном, захисником Батьківщини.

До закінчення терміну перебування на війні (в ООС — вже на той час) за контрактом лишалось 20 днів.

Статтю про нашого земляка-героя містить Вікіпедія, де є офіційні дані щодо перебування Сергія Огородніка на війні та щодо спеціфіки його служби.

Меморіальний запис про героя є і в Національній книзі полеглих за Україну. Сторінка Книги Пам'яті лаконічно засвідчує про військові обов'язки хлопця на передовій та дату і місце загибелі.

Вічна пам'ять і шана герою Сергію Огородніку, солдату-номеру обслуги 14-ї механізованої бригади, який загинув у районі Попасної, захищаючи рідну землю, свою родину і країну.

Слава Україні!

Фото з архіву сестри Світлани.

ПЕРЕХРЕСНИЙ ВОГОНЬ

або Як література продовжує своє життя на екрані

«Вбити перемішника» за Гарпером Лі, можливо, у нас дивилися більше, ніж «Мати і не мати» Ернеста Хемінгуей, але менш, ніж «Войну і мир» Льва Толстого. Отже зрозуміло — хтось читає, хтось дивиться екранізацію, а дехто встигає і те, і те.

Це мимохідь для акцентування рейтингів читання й кінопереглядів. Принагідно згадалася одна із моїх улюблених стрічок...

Троє жорстоко, на смерть, б'ють одного, йдуть і залишають нерухоме мертве тіло.

Головні герої стрічки — ветерани-антисеміти, які, зустріли доброзичливого єврея Самоєля в барі, змовляються відвідати його вашингтонську квартиру. Троє напів'яних солдат знайомляться з ним, і того ж вечора хтось із них вбиває бідаку.

«Перехресний вогонь» Едварда Дмітріка — один з перших голлівудських фільмів про антисемітизм, який вразив США в перші післявоєнні роки, і перший малобюджетний фільм в

Едвард Дмітрік.

історії премії «Оскар», коли-небудь номінований у категорії «Кращий фільм».

Едвард Дмітрік, режисер з сумнозвісної «Голлівудської десятки» — син українських емігрантів, народився 4 вересня 1908 у Канаді. Коли майбутньому режисерові було два роки, сім'я повернулася в Україну, де прожила до початку Першої світової війни і потім емігрувала до США. Едвард рано втратив матір. Відносини з батьком не склалися і змусили його самостійно заробляти на життя.

У п'ятнадцятирічному віці Едвард переступив поріг кіностудії. 1947-й став роком найвищого тріумфу Дмітріка і одночасно переломним — у його творчій кар'єрі. За доносом режисера Сема Вуда він був викликаний на засідання Комісії з розслідування антиамериканської діяльності.

Посилаючись на П'яту поправку до Конституції США, Едвард відмовився відповідати на поставлені йому запитання і був ув'язнений за неповагу до Конгресу.

Звільнившись, негайно виїхав до Англії.

У 1951-му Дмітріка знову викликали на засідання все тієї ж Комісії, він не витримав тиску і дав свідчення проти кількох кінематографістів. Його одразу ж викреслили з «чорного списку» і надали роботу в американському кіно.

Тепер зламався він сам...

Фільм «Перехресний вогонь» є екранізацією роману «Славний хлопець в окопі» Річарда Брукса. Актор Роберт Райан служив у морській піхоті разом з Річардом Бруксом, за романом якого був поставлений фільм, і який

сказав Бруксу, що хотів би зіграти цю роль, якщо книгу будуть екранізувати. Так «Перехресний вогонь» став першим фільмом категорії В (низькобюджетні стрічки) в історії премії «Оскар», коли-небудь номінованим в категорії «Кращий фільм», а загалом був номінований на «Оскар» в п'яти номінаціях — «Кращий фільм», «Краща режисерська робота», «Найкращий сценарій»,

«Краща чоловіча роль другого плану» (Роберт Райан) і «Краща жіноча роль другого плану» (Глорія Грем), але не переміг у жодній. Статуетку за кращий фільм року академіки віддали фільму «Джентльменська угода» Еліа Казана, менш жорстокої драми, хоча шанси на перемогу у обох режисерів були однакові.

Матвій МАЛИНВУД.

Кадри із стрічки «Перехресний вогонь».

ЗІРКИ УПАЛИ, ДОКУМЕНТИ ЛИШИЛИСЯ

Минулого року гості із Галичини і Гуцульщини, гуляючи нашим міським парком, обурилися в розмові зі мною: «Як можна лишати оці п'ятикутні зірки на монументах, оці погруддя із зірками?».

М'яко кажучи, подібний коментар видався мені некоректним.

Бувала і я на заході батьківщини. Що робити з могилами москалів на Личаківському? Тих москалів, які були першими, хто у Львові відбирав квартири у містян, а разом і їхні лашки, одягаючи потім пенюари як вечірні сукні до театру... Або: із крамниць у 1939 році зникли мила та парфуми, крам та делікатеси — більшовики їх відправляли ящиками своїм родинам на схід... (із розповідей львів'ян мені особисто). Ті люди стали львів'янами. У тих москалів діти лишилися у Львові, інших містах західної України — на проживанні, на посаді, на чужих незрозумілих традиціях і побуті. Все так неоднозначно.

Для мене особисто «червона зірка» — символ часу, в який не хочу повертатися. Але коли та зірка вже на могилі? Це дещо інше. Тут працює дразлива етика. Не варто уподібнюватися до більшовиків, які зривали з храмів бані з хрестами, для прикладу.

Є баланс. Є некривавий нерадикальний рух до правди, до утвердження наших, українських цінностей, національної твердині.

Скажімо, м'яко і коректно минула зміна напису на меморіалові Малинському підпіллю. Вже не ріже око «комсомольсько-партійне», хоча саме таким воно і було. А нині акцент зроблено просто на героях — учасниках опору, підпілля, партизанського руху. Бо це і є зерно істини.

Отже, чи буде в майбутньому Аля Слави, Курган, бетонний пофарбований «сріблом» солдат-переможець на перехресті паркових алей й інші пам'ятки про Другу світову у нашому місті? Чи лишаться зірки на пам'ятниках малих і великих?

Візьмімо, наприклад, Олександра Тарасюка, нашого героїчного малинця, повного кавалера ордена Слави. Це був мужній і безстрашний чоловік — із тих,

Квіти для Тараскіна.

хто захищатиме рідну землю у всі часи. Як видерти «червонозіркове» із його біографії? Хіба що разом із пам'яттю про нього. А ми маємо на це право? Адже його подвиг перебуває вище над політикою.

Будьмо терплячими і поступовими. Історія — ментальна територія із ілюстраціями і документами, які мають нести правду. Тому пам'ятники і символи мають набути статусу історичного документа. А в документі міститься правда, якою б гіркою не була.

Пристрасне і войовниче неприйняття зірок та інших ще недодекомунізованих ознак минулої епохи у візуальних об'єктах проявляється з величезною, часом нездоровою, силою, підігрітою емоціями та іноді поверховою упередженістю. Натомість варто перемикнути увагу на «зірки» та недодекомунізовані речі в головах і серцях. Бо коли хтось дорікає зіркою на монументі, інший спокійно «крутить» (досі!!!) «Владимірській централ». Запитайте себе, які справжні цінності у голові і серці?

Пам'ятники на вшанування героїв та жертв Другої світової мають лишатися в нашому міському чи сільському середовищі, в ландшафтах і архітектурно-скульптурних об'єктах, комплексах. Виховання патріотизму не буде ефективним лише у категоричному прояві знести все, що поставили комуністи. Тоді варто відмовитися і від батьків і дідів, які принесли користь своєю діяльністю для кожного з нас, а творили це в контексті більшовицької планової економіки і п'ятирічки?

У мікрорайоні Бам.

Де проходить ця невидима межа: от до цієї точки декомунізуємо, а далі — дозволимо лишити. Хто і як має це вирішувати?

Так, є закон, керуючись яким мали б давно перейменувати вулиці, названі на честь катів нашого народу. Тут цю гарячу лінію бачить кожен і неозброєним оком. Проте досі у місті лишаються топонімічні об'єкти з антиукраїнськими назвами... Чому?

Закономірною, погодьтеся, була відмова від ідолів-леніних повсюдно в Україні, й Малині зокрема. Проте не видерш зірочку з «маленьким Леніном» зі світлин у своєму альбомові. Чи не краще знайти оптимальну форму розповісти про час тієї світлини своїй дитині чи онукові? Бо це було. Артефакти із нашого особистого «було» мають стати м'яким інструментом декомунізації, яку влада вже стільки років після Революції Гідності ніяк не може довести до пуття, більше заговорює і зволікає.

Розповідайте один одному правду. Шукайте засоби єднання, а не ворожнечі.

В один час живуть ті, хто вертає правду про Базар і встановлював там пам'ятник жертвам більшовиків і Котовського, і ті, хто перешкодив сподвижникам ту правду повертати. Що тут вдіяти? Популяризувати діяльність перших з коментарем про других чи йти на других із вилами? Час і правда дають свій осуд, всі ж бо знають.

Зірки уже попадали. Справді, більшовицькі зірки вже повержені. А ті, що на могилах, меморіалах, у граніті — це документ. На мою думку.

Хтось скаже: то Ленін-скульптура був теж документом! Ні. То інше.

По-перше, він був великою фальсифікацією і містифікацією, такий собі Остап Бендер геополітичного й епохального авантюризму. По-друге, його скульптурні зображення мали на меті «сторозувати» режим і кріпити поклоніння ідолові. Ленін і комунізм були релігією. Тому пам'ятники колишньому вождеві можуть бути документом хіба на окремій локації, в музейній резервації чи арт-зоні. Ми нікого не образимо, знісимо скульптури-вожді. Бо це були великі страшні іграшки.

А герої і жертви війни, голодомору, репресії, трагедій різних періодів, вкарбовані у камінь чи бронзу, в якому б часі вони не з'явилися в міському ландшафті, — не іграшки. Це можливість прочитати подвиг і горе, що трапилися з нашою землею і народом.

І вчителів, письменників, журналістів, митців, істориків і краєзнавців — непочатий край роботи! Укласти такі коментарі і тлумачення артефактів із п'ятикутними зірками, які робитимуть акцент на благородній людині, як джерелі подвигу задля блага інших, і на слабкій людині, як жертві війни й ідеологів тієї зірки.

...Якогось дня об'єктив мого фотоапарата ухопив кадр: хтось застромив хризантеми у руки Тараскіну-скульптурі з меморіалу, присвяченого Малинському підпіллю. Мислила: це блюзнірство, наївний порив, вдячний посил нащадка, креативне зухвальство чи підліткове хуліганство? Чи буквально сприйняття: подарувати квіти тому, кому хочеш дійсно подарувати? Можна думати всяко. Проте особисто для мене такий жест ретрансляє перебування усіх нас у дискурсі «Війна і ми», «Історія і ми» тощо. Нам не заховатися від себе і своєї присутності у цей час і в цьому місті, де є пам'ять, пам'ятники і живі люди. І тільки від нас залежить, які пам'ятники наші нащадки зведуть на нашу честь, які наші чини будуть ними задокументовані задля збереження так, щоб їх не довелося повертати чи декомунізувати.

Ірина КРИМСЬКА.

Вплив якого феномену на людину в історії цивілізації важко перевершити? Більшість науковців стверджує, що це місто.

Власне, цивілізація — це і є сукупність світів культури міста і сукупність міст. Малин, як і кожне інше з малих українських міст, є унікальним, неповторним, своєрідним утворенням, що поєднує історичні, культурні, економічні та інші складові. Саме тому Малин, як кожне мале місто в світі, має свій особистий код у вигляді продуктів культурного, соціального, економічного, туристичного і будь-яких інших змістів. Цей код є водночас унікальним ресурсом, який змінюється завдяки певній ізольованості самого міста і його невеликого масштабу.

рішеннях, які часто є результатом приватних переваг чи надмірної заполітизованості.

Як приклад можна привести центральну площу міста, на якій маємо зразок втілення «неякісних проєктів» (на фото).

На жаль адміністрування міст і нині триває за тими ж принципами, відображеними в генеральних планах. Стратегічні програми розвитку, як правило, будуються за сценарієм радянських генпланів і не враховують ні величезної кількості нових «гравців», ні реального стану економіки, ні сучасних інформаційних можливостей.

Негативне мислення, зацікленість на проблемах і відсутність навичок бачити в проблемі

все, що давно вже не подобається і що слід було б змінити. Разом з тим, ніхто з них нічого не збирається робити.

Між розумінням проблеми і спрямованістю на її вирішення досі існує прірва. Можливо через надію на те, що прийде «благодійник» у вигляді: держави, мецената, нового мера, нових начальників і вирішити усі проблеми, пов'язані з розчаруванням у тому, що цього досі не відбулося, не сталося, а навпаки — одна проблема змінилася іншою.

Можливо через покладання на гроші — «Дайте нам грошей і все буде добре» — запити на ресурс так само часто не мають стратегічних програм, економічних розрахунків, або цілеспрямовано-

Малин — мале місто з великим майбутнім?!

Але, для ефективного використання такого ресурсу потрібна організація процесу колективного розв'язання проблем міста, або фасилітація. Фасилітація покликана розкрити можливість для творення власної локальної специфіки, як от: оптимізація міських структур, зміцнення зв'язків з містянами для подальшої інтенсифікації розвитку міста.

Ми є свідками того, що проблеми малих міст ігнорувалися завжди. Містяни час від часу намагаються, свідомо чи несвідомо, відтворити ті чи інші види поведінки, обирають, скажімо, улюблені кав'ярні, до яких повсякчас повертаються, наповнюючи ці місця своїм живим досвідом, або улюблені дороги, щоби знову побачити той самий, свій, пейзаж.

Георг Зіммель писав, що інтенсивна зміна вражень від міста впливає на нервовий стан його жителів, а з іншого боку, нестабільний нервовий стан може бути результатом браку духовного сенсу. У якийсь момент багаторічна модель «робота-дім-робота» з короткими вихідними або одним вихідним, виснажує людину настільки, що виникає цілковито логічне запитання: а в чому сенс такого життя? Чи справді воно мені потрібне й важливе саме таке?

Малі міста та їхнє населення все ще перебувають під сильним впливом радянських стереотипів про те, чим вони повинні бути або ким вони були. Це відбувається в тому числі і в архітектурі міста, поширюючи його когнітивний дисонанс. Здається, всі звикли, що в центрі міста багато років знаходиться зруйнована будівля кінотеатру.

Зрозуміло, що першим і водночас занадто складним завданням є пошук своєї ідентичності, оскільки історична спадщина часто не ціниться належним чином, нею нехтують, а створити «нове обличчя» співтовариство малого міста часто ще не здатне. Саме тому утворюється певне замкнене коло, тому що ігнорується власний потенціал та унікальний ресурс, а замість цього спостерігається тяжіння до стереотипних рішень.

Щоправда, є й інший бік міської реальності, коли відчуття порожнечі й безвиході в місті змушує людей створювати унікальні простори для взаємодії та продукування сенсу з метою подолання фундаментальної екзистенційної проблеми — браку відчуття своєї значущості й потрібності. Містяни намагаються зробити простір міста домашнім, своїм, просто рухаючись улюбленими маршру-

тами. Бо людина хоче почуватися у публічному просторі немов удома, адже дім на несвідомому рівні завжди асоціюється з безпекою й затишком.

Малі міста є одночасно невід'ємними елементами в складній мережі макроекономічних і макрокультурних структур. Саме тому фактори, що впливають на місто, часто знаходяться за межею території впливу міської адміністрації або міської громади.

Що бачить ймовірний умовний інвестор від початку, або від вокзалу у Малині? Запущені промзони, території хаотичної забудови, нездатність підтримувати інфраструктуру в пристойному технічному стані. Він напевне розуміє, що це є наслідками падіння цілих галузей економіки, демографічної кризи, кліматичних змін, політичних рішень центрального уряду щодо малого міста. Але це розуміння не мотивує його до активних дій, тобто до інвестицій. Залишається ще сподіватись на зустріч з мером.

Слід зауважити, що малі міста чи не абсолютно залежать від діяльності мера, бо «який мер — таке і місто», а ще від монопольного виробництва і певного політичного спрямування. Ця залежність відчувається не тільки в господарських здібностях міської адміністрації, а й в містобудівних

виклики і можливості, дуже часто не дозволяють меру і підлеглим гідно виходити зі складних становищ. Що ж власне потрібно місту і як цього досягти доступними засобами? Саме ці питання залишаються в малих містах без відповідей.

Активні громадяни час від часу намагаються впливати на владу і на місто, бо прагнуть змін. Якщо людина змушена робити не те, що їй властиве, то цілком очевидно, що вона втрачає себе в цій круговерті. Щоб уникнути пустки, люди шукають можливість створити у місті простори, де можна реалізувати які-завгодно проєкти, або спільні мистецькі проєкти, або соціальні ініціативи, бізнес-кластери — можна навести чимало прикладів людської взаємодії, словненої підтримки та, що найважливіше, інтенсивного продукування сенсів, потенційно важливих для всіх містян.

Метою громадських ініціатив є бажання зламати вертикальну схему «зверху вниз», коли місто проєктували люди, далекі від реальних потреб і запитів суспільства. Можливо, саме тому складно викликати інтерес, а тим більше задіяти місцевих жителів у будь-якій соціальній, культурній, громадській проєкті.

Віч-на-віч, в особистій бесіді, кожен містянин точно позначить

го бажання змін для вирішення проблем. І тому, якщо меценат не прийшов, грошей не дали, проблеми не вирішили — суцільна «зрада».

Малі міста, і Малин не є винятком, закриті для світу. В мережах зазвичай дуже мало інформації про маленькі міста, а іноземними мовами, як правило, вона і зовсім відсутня. Ізольованість поширюється і на окремі інституції: адміністрація рідко спілкується з міським співтовариством, а в окремих випадках використовує застарілі засоби комунікації, ігноруючи нові можливості: круглі столи, коворкінги, платформи тощо. Відсутність навичок у комунікації проявляється і в щоденному житті, особливо в сфері послуг. Якщо місто, скажімо, планує розвивати туристичний напрям, ксенофобський настрої в інфраструктурі обслуговування сприймається особливо болісно. Отже, ізольованість окремих людей і груп, інституцій, районів і міст призводять до обмеження доступу до обмежених ресурсів.

Разом з тим, кількість зовнішніх і внутрішніх викликів чітко вказує на динаміку змін. Тому не зволікаймо, починаймо з себе, бо кожен з нас — президент.

Андрій ВИШКІЛ.

Мер Парижа Анна Ідальго шукає спосіб заохотити містян брати участь у вирішенні питань, на що місто має витратити гроші.

Париж затвердив партисипаційну бюджетну схему «Мадам мер, я маю ідею», яка з 2014 по 2020 має розподілити 500 мільйонів євро між проєктами, запропонованими мешканцями Парижу. На сьогодні це — наймасштабніша такого типу ініціатива у світі.

Суть партисипаційного бюджету полягає в участі містян у прийнятті рішення стосовно розподілу певної частини бюджету. Це відбувається методом проведення конкурсів. На офіційній веб-сторінці міської влади оголошують початок прийому проєктів, і відтак усі жителі голосують за той проєкт, який вони хочуть підтримати. Після підрахунку голосів визначають кількох переможців.

Практика партисипаційного бюджету могла б змінити і ставлення мешканців міст України до простору навколо й вивела б нас на якісно новий рівень.

Суть та основна мета цієї практики полягає в максимальному залученні містян у сферу облаштування міських публічних

Мадам Мер, я маю ідею

просторів і об'єктів, розвитку поглибленого діалогу навколо цієї теми.

Проєкт у Парижі складається із серії заходів, які реалізовані в рамках соціального дослідження.

Найбільш популярною пропозицією, яка набрала в столиці Франції 21 тисячу голосів, була реалізація проєкту з облаштування вертикального саду вздовж стін будинків по всьому місту. Місто зобов'язалося інвестувати 2 мільйони євро на проєкти переможців. Інші популярні проєкти — це встановлення станцій з переробки, сади у школах і коворкінги для студентів та підприємців тощо.

Пілотна фаза кампанії, що стартувала ще 2014 року, набрала понад 5 тисяч пропозицій. Оскільки голоси та пропозиції можна надсилати лише онлайн, по всьому місту було організовано фізичні зустрічі, аби переконатися, що думка людей похилого віку також буде врахована.

Мер Парижа Анна Ідальго днями була переобрана на посаду знову. Для реалізації усіх задумів, вона призначила 37 заступників, повідомляє газета «Фігаро». На час попереднього мандата було усього 10 заступників.

У новій команді 18 жінок.

Анна Ідальго не тільки не французька, а ще й перша в історії Парижу жінка-мер.

Вона народилася у сім'ї іспанських робітників, які переїхали на пролетарську околицю Ліона, коли Анні було лише 2 роки. Після школи Анна отримала юридичну освіту і в 1984 році переїхала до 15-го округу Парижу, де живе досі і чим пишається.

Історія її успіху нагадує сюжет фільму «Москва сльозам не вірить»: підкорення столиці Ідальго почала із скромної посади інспектора праці, який слідкував за дотриманням норм безпеки на підприємстві.

У 35 Анна вступила в соціалістичну партію, яка відповідала її переконанням.

Ідальго — феміністка, прихильниця профспілок і захисниця прав робітничого класу.

Микола МАЛИНСЬКИЙ.

Один день у Києві

Ганна ЛЕНОК

О, Києве!
Вперше я побувала у столиці старшокласницею. У десятому класі ми дивилися виставу у театрі оперети, побували на Ярославовім Валі. Потім дружньою компанією ми їли морозиво зі смаком персика у скверіку біля пам'ятника Ярославу Мудрому.

Потім, студенткою, багато разів проходила повз kota у скверіку, чий пасма бронзової шерсті стали світлими, аж меланжевими від ласки дитячих долоньок. Пізніше дізналася, що kota Пантелеймона, який мешкав у ресторані «Пан-тагроель», увічнили тут наприкінці дев'яностих за кошти міської громади.

Сьомого листопада цього року знову була у Києві, на Хрещатику. Прихильники Радянського Союзу згадують цю дату, як день Великої Жовтневої революції. А тим часом, наприкінці жовтня пройшли вибори до місцевих рад, де всі бажаючі віддали свій голос, отримавши аж чотири бюлетені. А ще через тиждень оголосили, що у країні знову лютує коронавірус, і сьомого листопада Київ, як і більша частина України, опинився у червоній зоні.

На Хрещатику відсотків сімдесят людей — у звичайних легких медичних масках блакитного кольору. А дама у сірій масці в крапочку із чорним гіпором виділяється з-поміж натовпу. Інша киянка вражає вишуканим образом. У неї все, від ошатної зачіски до нігтів — кремового кольору: пальто, волосся, туфлі і навіть маска. Цікаво, чи в її житті все теж так гармонійно, добре і легко?

Я повертаюся із Богуслава від тата. Мандрую Києвом і Хрещатику. Що тут змінилось? На перший погляд — нічого. Розумію, що люди інші. Це мешканці міста і ті, хто вижив і залишився тут після Майданів, війни, мандрівок за кордон у пошуках заробітку та карантину.

— Можна, ми вас сфотографуємо? Будь-ласка! — Просять дві студентки-другокурсниці зі смайликами в очах. Відмовляю і йду далі Хрещатику.

Сьогдні починаюся трішки студенткою — у звичайних кросівках і спортивній курточці.

Маю при собі незначну суму. На Петрівці, що віднедавна зветься Почайною, придбала щойно «Тисячу афоризмів». Це чудова книга, де кожна сторіночка ілюстрована, як у Третяківці, та містить думки філософів від Аристотеля до Шатобріана. Ця книга — жаданий трофей, кожна її сторінка, мов солодоць, які смакують будь-коли, особливо довгими зимовими вечорами. Я встигла її придбати сьогдні, до початку жорсткого карантину.

Звичайно, добре було б піти з дівчатами до парку, потішитися розмаїттям жовто-гарячого листя і вогкістю осіннього повітря, зробити гарні фото з легкістю людини, яку нічого не обтяжує. Але, загорнувши

свій трофей у пакет, мандрую Хрещатику далі.

Пройшовши кілька метрів, дізнаюся зі стендів про пластунський рух в Україні: «Пластун ошадний, він не витрачає ні коштів, ні часу, ні засобів без потреби. Він завжди у доброму гуморі, вільно поводить і концентрується тільки у разі потреби для спільної справи». Або: «Заняття юних пластунів називаються «сходинами». І справді, школярі, наче сходинок, піднімаються вище, набуваючи нових знань і умінь.

Від тридцяти п'яти років і старші пластунки мають статус сеньйорів. Приємно було б почуватися сеньйорою, але я не належу до «Пласту». Та й ошадною пластункою мене сьогдні назвати не можна. Збірник афоризмів коштує стільки, скільки місяць мого користування електроенергією. У пору осіннього холоду, вогкості, загальної любові людей до тепла і ковбаси, у час підвищення цін інакше, як дивачкою, мене не назвеш.

Тим часом у столиці...

Навпроти стендів самотньо стоять кілька наметів опозиції, на одному з них — надувне коло у вигляді штучної шини.

Київ — той же. Той самий «Ле Борщ», ресторанчик «QIRIM», у якому ми колись зі знайомим замовили борщ по-кримськи, олив'є і чебуреки. Біля «Глобусу» на бордюрі примостився дідусь-художник. За посередні малюнки він просить кілька гривень на фарби. На одному з них — пузатий кіт, мрія дідуся-бідняка мати багаті наїдки і завжди бути ситим.

Біля кав'ярні на штучному дереві замість листя — табуретки і стільчики. За кілька метрів — ще одне креативне диво. Ліхтар обіймає рукою-трикутником ліхтариху на лавочці із дорожнім знаком. Великі білі плафони голів ніжно схилилися одна до одної, а основу, що колись була синьою, художники прикрасили візерунками, і ліхтар тепер має сорочку з краваткою, а його кохана — фартушок із українським орнаментом. Біля них з'явилася малеча, двійко ліхтариків. Фотозона така милує око.

Підіймаюся Великою Житомирською. Пішла б до храму, та куди? Його зачинено на карантин. Софія давно стоїть мертва. Не церква, а музей. Як живе нині Михайлівський?

«Знову манить мене Володимирська гірка», — писав Юрій Тітов. Уже не манить. Осінь, холодно. 21 жовтня у свої тридцять поет відійшов у засвіти, і тільки душа його може повернутися на хвилинку до улюблених місць.

Сідаю на лавочці. Зовсім поруч жінка зі складочками під очима вигулоє пса. Її каштановий улюбленець обнюхує мої коліна. По вулиці йдуть кілька киян без масок. На розі самотньо стоїть поштова скринька, яку підлітки розписали чорними і синіми ієрогліфами.

Підіймаюся вище. Біля секшопу з квартири виходять дві дами. «На всьо наморгать...», — ловлю краєм вуха. Мабуть, так і треба у світі капіталістів, споживачів і людської байдужості. Біля Софії — група турків і поодинокі містяни, хтось говорить англійською. Все, як десять років тому.

Виходжу на Андріївський узвіз і серце заспокоюється: тут продавці картин, художники і їхні твори звичайної та дивовижної краси. Ось Андріївська церква взимку у світло-блакитних, пастельних тонах. Ця картина у великій білій рамі з позолотою. Трохи далі стоїть сама церква роботи Растреллі. На воротах — табличка з написом,

що храм не працює. Охоронець за ґратами, карантин... Кому молитися?

На стіні — свідки недавніх подій, чорним по світло-жовтому написи: «ВАТОБУС. Робінгуди із Харкова».

— Цей тиждень ще стоїмо, а далі згортаємося, — говорять між собою продавці картин, п'ючи каву.

Які тут сюжети! Ось жоржини, закохані, дама у капелюшку з яскраво-червоними мініатюрними вустами, баскі коні з пишними гривами, від яких віє силою, двоє клоунів і стільки ж Солох. Одна виставляє голі груди, а інша — пишний зад, прикриваючи решту фігури червоною тканиною.

Грузин біля ятки міряє хутрянну шапку.

Трохи далі — продавчиня із шаллями. Тонесенький візерунок перетікає від яскраво-червоного до бордового, гріє погляд теплом у прохолодну днину.

Яка жінка не хотіла би мати розписану скриньку для коштовностей? Тут їх он скільки! Світлі — із липи, з білими та блакитними візерунками, темні — дубові. Найбільше нагадує характер Києва ота чорна із візерунком світло-жовтих солом'яних ромбиків. Але скринька у мене є, милуюся і йду далі.

Навпроти — ресторан «Під липою». Неподалік міні-парк скульптур.

Двоє Шевченків, один — зовсім молодий, роботи Івана Кавалерідзе. Худий і вусатий — таким, напевно, був Тарас Григорович на навчаннях чи піс-

ля каземату. Колись скульптура була у Ромнах, а після реставрації її привезли до Києва.

Тут же образ іншого Шевченка, до якого ми звикли.

Неподалік — Ярослав Мудрий з макетом Софії Київської, зовсім, як на Валі, тільки білого кольору.

І мало хто здогадається, що ота купа складеного каміння, що нагадує скіфську бабу, — скульптура княгині Ольги без голови, яку у 1919 році розбили і закопали біля підніжжя пам'ятника, а тепер відновили.

Внизу на узвозі народний майстер вирізає складані коники з дерева, літачки на колесах та іншу всячину для малечі. Цікаво, хто купує його товар, коли дівчаток ваблять ляльки Лол з великими очами із вітрин магазинів, а для хлопчиків є стільки роботів, термінаторів і спайдерменів? Для юних питайликів гаджети цікавіші від пазлів та леґо, і вони, як і дорослі, годинами сидять в інтернеті.

Неподалік у пластикових контейнерах продають платівки Led Zeppelin, Boney M, Modern Talking та інших, що стали класикою.

Находившись, відпочиваю у скверіку біля Могилянки. На лавочках, як і десять років тому, збираються студенти. Троє смакують хот-догами, хтось несе піцу. Йдуть двоє дівчат у обтріпаних джинсах. Юнка з гарним макіяжем весело щебече з двома студентами. О, юність! Хтось із малиновим волоссям, хтось — із жовто-зеленими дредами під колір джинсів і курточки, хтось із гітарою. На Подолі — як на Подолі.

Тут з'явився напис англійською: «Я-люблю (сердечко) -Podil». А ще — колесо, яке підіймає бажаючих у світло-коричневих зашкленних кабінках під самісіньке небо з білими хмаринками. Ласкаві промені осіннього сонця золотять хмарки, небо і колесо.

«Невже це небо — мирне?», — мимоволі замислююся. Немов не існує війни і детального вірусу. Прохолодно. Йдуть люди у масках. Бажаючих відвідати атракціон — обмаль.

Мандрую далі. Як завжди, на Подолі щось реставрують. На огорожі хтось почепив об'яву із фоткою: «Смокі шукає затишний дім і нового господаря». Сірий кіт уже згоден і на щеплення, і на стерилізацію, аби потрапити в людяні руки і затишну оселю.

Догорає осінній день. Він такий, мов кава з вершками.

Зі стіни високого будинку грузин спостерігає захід сонця. У скверіку юнак у чорному костюмі чекає на дівчину і слухає музику. Вона прийде, теж у чорному, на червоних підборах, і удвох вони підуть на прогулянку чи в кіно.

Між будинками присусідилася лавочка торговця шаурмою, де вірменин смажить м'ясо і загортає з капустою у лаваш. Солоденька музика закликає охочих підкріпитися і тишить усіх, хто вийшов на свіже повітря на невеличкий клаптик між будинками, де стоять лавочки.

Я беру свій трофей — цікаву книгу із Петрівки — і вирушаю до метро. На мене чекає вокзал, електричка, знову люди у масках і довга осінь. А ще — спогади про листопадовий день із сонячною позолотою у столиці.

У повільних містах

Італійський журналіст та кулінар Карло Петріні влаштував у Римі у 1986 році акцію навпроти щойно відкритого «МакДональдзу»: він тримав банер з написом «Досить швидкої їжі, ми обираємо повільну» і тарілку з пастою.

У невеликому тосканському місті Греве у середині дев'яностих стався великий відтік населення, поповнення бюджету міста не було зовсім. Мер міста, Паоло Сатюрніні, мав можливість зробити з міста черговий майданчик для бізнес-інтересів великих корпорацій, але вирішив сконцентруватися на реформуванні локальної промисловості, відчайдушно підтримуючи місцевих виробників вина. У 1999 році він скористався концепцією Карла Петріні і став засновником руху Cittaslow, до якого увійшли Греве й ще три міста з Італії. Через два роки повільних міст було вже 20, зараз їх майже 200 — не тільки в Італії, але й у Португалії, Німеччині, Іспанії, Туреччині, Нідерландах.

Отже, якщо мале місто намагається імітувати мегаполіс і для цього запозичує ідеї централізованого розвитку у всіх сферах, від системи транспорту до громадського і культурного життя, то згодом таке місто може перетворитися на «корисний додаток». Саме тому малі українські міста намагаються рятуватися від глобалізації шляхом пошуку втраченого власного обличчя.

Що означає «краще» у контексті малих міст?

Згідно з Маніфестом руху Cittaslow, у повільних містах «пори роки повільно змінюють одна іншу, люди цінують сезонні продукти, традиційне культурне життя та минуле». Зараз існують рухи повільних медіа, освіти, моди, бізнесу, харчування тощо.

Карл Оноре, автор «Оди сповільненості», наголошує, що «сповільненість не має нічого спільного з інертністю. Сповільненість — це зробити краще, а не швидше». Саме тому населення повільного міста не може становити більше, ніж 50 тисяч мешканців, корпорації у ньому не функціонують, великі автомобільні магістралі відсутні, люди мають змогу комфортно ходити пішки чи користуватися велосипедом, суворо заборонені супермаркети, мережеві заклади, неонові реклами та банери.

Влада і мешканці повільного міста принципово підтримують місцеве виробництво, всі продукти тут від місцевих фермерів. Повільне місто стало наслідком діяльності ініціативних міських громад, які відмовляються від пануючої посередності та шукають інші можливості.

Більшість прогресивних урбаністів дотримуються тієї думки, що ідеї міжнародного руху Повільне місто (Cittaslow) є оптимальним та найлюдянішим шляхом у цих пошуках. Дві сотні міст по всьому світу отримали цілком нове життя.

Сам Паоло Сатюрніні вважає повагу до традицій та минулого лише одним із соціально-економічних інструментів оптимізації нового життя у малому місті. Згідно з вимогами руху, міста-члени можуть широко використовувати досягнення ІТ-сфери та урбаністики, але мусять спрямовувати все на корисність та досягнення комфорту, тобто слугувати міським побуту та атмосфері, а не руйнувати їх. Разом з тим ідея повільних міст передбачає гнучкість і відкритість, які одразу персоналізують кожне запитання, змінюють вектор з глобалістичної на теорію малих справ. Стати другом Cittaslow та отримати підтримку руху, щоб почати діяти у своєму місті, може кожен.

Чи насправді українські міста прагнуть розвиватися стало, враховувати інтереси всіх і кожного, дбати про інтереси громади? Поки що жодне з українських малих міст не стало членом Cittaslow.

Хома ПРУТ.

Олена ТУНІК-МОЗГОВЕНКО,
член Національної спілки
краєзнавців України

ПАМ'ЯТКИ КРАЮ

ПИНЯЗЕВИЦЬКА СВЯТО-МИХАЙЛІВСЬКА ЦЕРКВА

Над Українкою, яка донедавна називалася Пинязевичами, височіє церква в ім'я небесних воїнів Архістрати́га Михаїла. Згідно дослідженнями Лаврентія Похилевича, Михайлівська церква існувала з незапам'ятних часів,¹ а в 1768 році відбудована нова за сприяння тодішнього поміщика Станіслава Пеньковського² і освячена Радомисьським уніатським деканом, священником Ромоном Костюшкою.³

Свято-Михайлівська церква тривалий час або ж періодично перебувала під впливом унії, адже в біографічному описі першого згаданого священника Олексія Івановича Сушицького, 1765 року народження указано, що 30 травня 1796 року переведений до православної греко-російської церкви на місце вільного приходу у с. Пинязевичі до розгляду Архієреєм і по цьому розгляду у вересні 1800 року грамотою Високопреосвященного Гавриїла Митрополита Київського до цього приходу підтверджений.⁴

У 1807 року село Пинязевичі із тутешньою церквою були у власності Антонія Станіслава Пеньковського, старости Придубського, який був «римського» віросповідання, як і більшість землевласників Радомисьького

повіту. До парафії Свято-Михайлівської церкви ще відносилися села: Федорівка, яка знаходилася за 6 верст, Рудня Возня — за 5 верст, Слобода Різня — за 4 версти. Шлях від цих сіл до Пинязевич був зручним. Загалом парафіян налічувалося: 560 осіб чоловічої статі та 527 осіб жіночої статі, які проживали у 140 дворах. Орної землі, приналежної церкві, не було, а були лише покоси на 19 корів.⁵

У 1812 році межі парафії Пинязевичької церкви значно розширилися за рахунок приєднання парафії Ялцівської церкви. Річ у тім, що 29 квітня 1812 року через удар блискавки дерев'яні церква та дзвіниця згоріли. Коли вони збудовані — не відомо. Але всі церковні речі та частину іконостасу врятував та зберігав тамтешній житель Йосип Саченко. Парафія за наказом Київської духовної дикасторії за згодою прихожан та через близьку відстань приєднана до Пинязевичької Михайлівської церкви. Священнослужителів у Ялціві не було. За місцем наглядав священник Кирило Шулькевич із села Заруддя, що за 8 верст. Престол у

Ялцівській церкві був один в ім'я Святителя Миколи Чудотворця.⁷ Начинням була достатня, посуд — срібний і золочений.⁸ Здавна при церкві служили священник, дячок, пономар, а де за відсутності храму не було й служителів. Оскільки на той час у Пинязевичах також не було настоятеля, то наглядав за всією парафією той самий священник із Заруддя Кирило Шулькевич.⁹

У власності Ялцівської парафії була земля — орна, сінокісна, присадибна, надана за часи панування Речі Посполитої тодішніми власниками с. Ялцівки. Та після смерті Михайла Георгієва Галецького, коли його землями розпоряджалися адміністратори, призначені судом, один з них, посесор Бобовський захопив у своє володіння церковні землі. Про це самоуправство в присутні установи 3 квітня 1829 року по рапорту священника Кирила Шулькевича із засвідченням документів заведено справу про повернення землі, самовільно відібраної посесором Бобовським. Цю справу передано із Київської духовної дикасторії в Київське губернське правління, однак невідомо як

закінчилася ця історія. У відомостях щодо Ялцівської церкви вказано, що хаги для церковнослужителів не було, тому що діти колишнього священника Ігнатія Шулькевича, після його смерті, продали все тутешнє майно, яке успадкували. А хата, що належала церкві, хоч і залишилася після пожежі, та через старість розвалилася.¹⁰

Пинязевичька церква в ім'я Архістрати́га Михаїла була дерев'яною. У клірових відомостях, своєрідних церковних описах, за 1829 рік зазначено, що при церкві була цегляна дзвіниця, якій потрібно було відремонтувати дах.¹¹ Церква — начинням достатня, а посуд був срібний і золочений.¹² Також церковнослужителі опікувалися про ведення необхідної церковної документації. Опис церковного майна, зроблений 16 липня 1824 року, скріплений Радомисьським протоієреєм Іоаном Августинівичем і затверджений печаткою Радомисьького Духовного правління. Копії метричних книг з 1792 року зберігалися в цілості. Сповідні розписи з 1815 і 1817 років також зберігалися цілими. В обшуковій

книзі, виданій за шнуром і печаткою Радомисьького Духовного правління 31 серпня 1802 року та скріпленій присутнім священником Олексієм Гордієвським, було писаних аркушів — 31, неписаних — 8 1/2.¹³ У 1842 році протоієрей Іоанн Мацькевич видав на парафію чергову обшукову книгу, в якій на 1849 рік було писаних — 46, а неписаних — 55 аркушів.¹⁴

Очевидно, до середини XIX ст. збудували нову дзвіницю з дерева, адже у 1854 році зазначено, що церква та дзвіниця — дерев'яні. Того ж року церкву підважили та підмурували кам'яним фундаментом, а верхні бані покрили залізною жерстю. Встановили новий іконостас, усередині пофарбували жовтою фарбою, а в 1865 р. покрили залізною жерстю весь дах. Усі ці ремонтні роботи проводилися завдяки старанням парафіян та священника Стефана Захаревича. Приналежної церкві землі було: присадибної з погостом церковним — 4 десятини; орної — 29 десятин; сінокісної — 5 десятин 1 сажень. Усього — 38 десятин.¹⁵

(Закінчення на стор.9)

¹ Сказання о населенных местностях Киевской губернии./Собрал Лаврентий Похилевич. — Біла Церква: Вид. О.В. Пшонківський, 2007. — С. 156

² ЦДІАК. Ф. 127, оп. 1009, спр. 820, арк. — 257

³ Сказання о населенных местностях Киевской губернии./Собрал Лаврентий Похилевич. — Біла Церква: Вид. О.В. Пшонківський, 2007. — С. 156

⁴ ЦДІАК. Ф. 127, оп. 1009, спр. 51, арк. — 5—6

⁵ ЦДІАК. Ф. 127, оп. 1009, спр. 51, арк. — 5—6

⁷ ЦДІАК. Ф. 127, оп. 1011, спр. 2140, арк. — 44

⁸ ЦДІАК. Ф. 127, оп. 1009, спр. 51, арк. — 15

⁹ ЦДІАК. Ф. 127, оп. 1011, спр. 2140, арк. — 44

¹⁰ ЦДІАК. Ф. 127, оп. 1011, спр. 2140, арк. — 44

¹¹ ЦДІАК. Ф. 127, оп. 1011, спр. 2140, арк. — 41

¹² ЦДІАК. Ф. 127, оп. 1009, спр. 51, арк. — 5—6

¹³ ЦДІАК. Ф. 127, оп. 1011, спр. 2140, арк. — 41

¹⁴ ЦДІАК. Ф. 127, оп. 1011, спр. 2162, арк. — 25

¹⁵ ЦДІАК. Ф. 127, оп. 1009, спр. 820, арк. — 257

Прийде голова колгоспу до тебе в домівку і заллє водою вогонь у печі, щоб кидала все і йшла на колгоспну роботу

Раїса
НЕДАШКІВСЬКА

Ще не загоїлися рани тридцятиго та тридцять третього років, а вже «чорний ворон» НКВС-ників прилетів у наше село (Свирідівку). Серед народу його називали «хапун». Тодішнє керівництво колгоспу та очільники сільської ради завчасно склали плани: кого віддати під розстріл, а кого — в табори. Такий «хапун» з'явився в Свирідівці осіннього дня — 22 листопада 1937 року.

Після проведення обшуку в хатинках Гурського Степана Станіславовича (1896 р.н.), Гурського Віктора Сафроновича (1890 р.н.) та Доминського Миколи Олександровича (1899 р.н.) їх звинуватили в антирадянській пропаганді та відвезли до в'язниці в містечко Базар. Буцім Степан під час громадянської війни був у банді Закусила, а серед колгоспників говорив: «Скоро піде Польща війною на Радянський Союз, і комуністів не буде». Степан був онуком Віцента, а Віктор і Микола — онуками Боніфата.

Хімічним олівцем був написаний акт про обшук у житлі Степана, складений співробітником Базарського НКВС Глозманом, де вказано, що були знайдені «враждебные брошюры». Всі співробітники силових структур Базарського району мали російські прізвища. Зізнання в засуджених «вбивали».

Жителі села Свирідівка біля колгоспного «тріпальника». 1939 р.

Заарештований був фактично позбавлений права на захист чи оскарження вироку. Слідчі психологічним знуцанням і нелюдськими тортурами домагалися в арештованих потрібних зізнань.

У 1937 році дозвіл на застосування методів «фізичного впливу на підозрюваних» було дано на найвищому рівні ЦК ВКП(б). Випадки неправомірного засудження вважалися цілком припустимими і виправдовувалися прислів'ям «ліс рубають — тріски летять».

Так було і з нашими засудженими по всіх звинуваченнях. Після нелюдських тортур вони визнавали свою вину. Хоч на допитах заявляли, що за національ-

ністю вони — українці, та й це не рятувало.

Три дні ув'язнені перебували в Базарській тюрмі, а потім їх перевезли до Житомира. Опислі їхні дороги розійшлися. Після вироку «трійки» Віктор звинувачувався в контрреволюційній діяльності, і 29 листопада 1937 року був розстріляний у Житомирі. Степана звинувачували по ст.54-10 КК УРСР та відправили до ВТТ на десять років. Микола також вироком «трійки» звинувачувався в антирадянській агітації, і був відправлений на десять років у табори.

У селі В'юнище Малинського району проживала правнучка Віцента Це-

зарина Станіславівна Гурська разом із чоловіком Миколою Романовичем Турчинським та синами Станіславом й Людовиком. 22 грудня 1937 року Миколу Турчинського було заарештовано та кинуте до підвалу костельного приміщення в Малині. Після тривалих тортур він вимушений був підписати визнання своєї провини. А пізніше вироком «трійки» був звинувачений у контрреволюційній діяльності і розстріляний, напевне, в Житомирі.

У кінці п'ятдесятих років Степан Станіславович, відбувши покарання, приїздив до рідного села, розповідав про звірства нелюдів. «Вони довго про щось розмовляли з моїм батьком», — згадує Валентина Петрівна (1950 р.н.), онучка Віктора Сафроновича. Родичі пропонували Степану лишитися на рідній землі, та він не хотів перейматися спогадами і поїхав назад у Казань, туди, де мешкав після відбуття покарання. Доля Миколи Доминського залишається невідомою. А їхнім дітям, щоб могли спокійно жити і працювати, потрібно було зректися своїх репресованих батьків.

У Житомирі на Смолянці захоронено майже 20 тисяч невинно убієнних у 1937-38 роках людей різних національностей. Не виключено, що тут був захоронений і Віктор Гурський. Місце, де поховані розстріляні, десятки років лишалося занедбаним. Змінилося все в 2010 році, коли було встановлено пам'ятний знак.

(Закінчення на стор.9)

(Закінчення. Початок на стор.8)

Хата для священнослужителя на церковній присадибній землі облаштувалася ще в 1876 році стараннями парафіян та поміщика і була власністю церкви, але приміщення для священника тоді не добудували, через що для проживання воно було незручне. Інших будівель, які належали церкві, не було.¹⁶ У відомості за 1883 рік йдеться, що церкві ще належав амбар. Серед документів, яку хронологічно вели священнослужителі, зберігався опис церковного майна за 1859 рік. Продовжували заповнювати

приходо-витратну книгу, розпочату в 1860 році. Копії метричних книг та сповідних розписів зберігалися в храмі з 1815 року. В обшуківій книзі, виданій 30 грудня 1842 року, писаних аркушів — 70, неписаних — 80.¹⁷

До кінця XIX ст. у межах парафії на землі, приналежній новому поміщику с. Пинязевич Маслову, була кам'яна будівля римо-католицької каплиці, богослужіння в якій з 1863 року не проводилися.¹⁸ За часів того ж поміщика Маслова до церковної землі додалося 772 сажні присадибної ділянки, про що зазначено в описі за 1893 рік.¹⁹

Однак незважаючи на чималу площу землі, церковнослужителі скаржилися на бідне життя, адже піщаний ґрунт давав малі врожаї, а самі ділянки знаходилися дуже далеко від церкви — за 2-7 верст.^{20 21}

Дерев'яні храми потребували регулярних ремонтів та догляду. Завдяки старанням вірян та підтримці тамтешніх поміщиків, Пинязевичка дерев'яна церква, збудована Антонієм Пеньковським, прослужила тутешнім жителям майже 130 років. Нова дерев'яна, однокупольна, конструкцією хрестоподібна церква в ім'я Архистратига Михаїла зависочила²² у 1898 році завдяки старанням парафіян, священника та поміщика. Також була дерев'яна дзвіниця. Хати для священнослужителів, збудовані стараннями парафіян та поміщика у 1876 році, були власністю церкви. Холодні прибудови збудовані стараннями поміщика Маслова у 1889 році. Приписаних церков до Пинязевичкої не було, а будівлю, приналежну до римо-католицького костелу до 1898 року, конфісковано. У новий храм служителі перенесли важливу документацію: перевірений опис церковного майна у 1891 році та переписаний знову в книгу, видану з Київської духовної консисторії; приходо-витратні книги надані консисторією у 1892 році; обшуківу книгу, видану 19 травня 1894 року, в якій було писаних аркушів — 127, не-

писаних — 174.^{23 24} Хата для священника, збудована у 1876 році із старого матеріалу, знаходилася на стадії руйнування — холодна, сира, тому була непридатна для проживання. Холодні будівлі, зведені у 1905-1906 роках, були в хорошому стані. Хата для псаломника, збудована у 1887 році, потребувала капітального ремонту. Холодні будівлі, які відремонтовані у 1907-1908 роках, також були в хорошому стані.²⁵

Преосвященний востаннє освячував парафію у 1911 році. До Пинязевичкої церкви була приписана каплиця у селі Різня. Опис церковного майна заведений з 1873 року, перевірений у 1905 році. Приходо-витратні книги від сум свічної та церковної, дані Консисторією за шнуром і печаткою 30 жовтня 1910 року, велися вправно. Копії з метричних книг так і зберігалися з 1815 року, сповідні розписи — з 1860 року. В обшуківій книзі, виданій у 23 серпня 1906 року, писаних аркушів — 128, неписаних — 74. Також у церковній бібліотеці знаходилися різноматні книги для читання — всього 62 томи.²⁶

В описі церкви за 1912 рік відмічено, що дерев'яна дзвіниця дуже міцна. Церква начинням не бідна. Прибутків за 1912 рік отримано 387 руб. 80 коп. Інші джерела утримання членів парафії та кількості прибутку до них надходили від земельних угідь — 150 руб. Кількість та якість приналежної землі не змінилася, як і її

далеке розташування. Оскільки земля була піщана та супіщана, то потребувала багато «жирного» добрива. Середній прибуток від землі: з десятини орної землі — 5-6 руб; сінокісної — 10-12 руб. Дані земельні ділянки були нанесені на офіційний план, який зберігався у церкві.²⁷ У 1916 році віряни перебудували будинок для священника.²⁸ За 1917 рік церква отримала крежечного прибутку 775 руб. 60 коп., а прибутку від земельних угідь за рік — 200 руб.²⁹

Церква Архистратига Михаїла с. Пинязевич розташовувалася від Консисторії — за 100 верст, від місцевого Благочиння — за 25 верст, від церкви міста Радомисля — за 30 верст, поштової станції — за 8 верст. Найближчою була церква — Олександра Невського в місті Малині, за 8 верст, та Михайлівська у селі Заруддя — за 12 верст.³⁰

Віра тутешніх жителів виявилася настільки глибокою, що зуміла вберегти храм від знищення у радянські часи. У довоєнний період у храмі облаштували склад колгоспного зерна, а з 1945 року церкву знову освячено в ім'я Архистратига Михаїла і служби стали регулярними. У приміщенні колишньої церковно-парафіяльної школи та нових шкільних будівлях учні всіх поколінь навчалися невідомо від церкви, яка стоїть поряд і, незважаючи на радянську державну антирелігійну політику, зберегли у своїх душах віру.

¹⁶ ЦДІАК. Ф. 127, оп. 1011, спр. 2348, арк. — 37

¹⁷ ЦДІАК. Ф. 127, оп. 1009, спр. 820, арк. — 257

¹⁸ ЦДІАК. Ф. 127, оп. 1010, спр. 216, арк. — 53

¹⁹ ЦДІАК. Ф. 127, оп. 1010, спр. 216, арк. — 53

²⁰ ЦДІАК. Ф. 127, оп. 1009, спр. 820, арк. — 257

²¹ ЦДІАК. Ф. 127, оп. 1011, спр. 2348, арк. — 37

²² ЦДІАК. Ф. 127, оп. 1009, спр. 1104, арк. — 94

²³ ЦДІАК. Ф. 127, оп. 1009, спр. 1048, арк. — 37

²⁴ ЦДІАК. Ф. 127, оп. 1009, спр. 1104, арк. — 94

²⁵ ЦДІАК. Ф. 127, оп. 1009, спр. 1104, арк. — 94

²⁶ ЦДІАК. Ф. 127, оп. 1009, спр. 1104, арк. — 95

²⁷ ЦДІАК. Ф. 127, оп. 1009, спр. 1104, арк. — 94

²⁸ ЦДІАК. Ф. 127, оп. 1010, спр. 267, арк. — 87

²⁹ ЦДІАК. Ф. 127, оп. 1010, спр. 267, арк. — 87

³⁰ ЦДІАК. Ф. 127, оп. 1009, спр. 1104, арк. — 95

(Закінчення. Початок на стор.8)

Незаконність «великого терору» визнали ще за часів СРСР, після смерті Сталіна, коли в роки «відлиги» провели часткову реабілітацію репресованих. Степана Гурського було реабілітовано вже після його смерті в 1989 році та, на жаль, тодішні очільники Морозівської сільської ради не повідомили про цю подію близьких родичів. І лише в наш час про реабілітацію стало відомо з архівних документів. Віктора Сафроневича реабілітовано також у 1989 році, а Миколу Доманського — ще 1961 року.

Тяжко трудилися в колгоспі в довоєнні роки земляки. Зранку до вечора гнули спину на колгоспному полі, щоб виробити трудовні, а врешті решт за підсумком року за свою працю одержували стільки зерна, що «в шапці можна було донести до хати», розповідали старші люди. А то ще й залишалися в боргу перед колгоспом. Хто не виробляв трудовнів, щодо тих влаштовували ганебне судилище.

Основна частина населення проживала на хуторах. Селяни забезпечували себе продуктами харчування, одягом, речами домашнього вжитку. Сільське господарство і насамперед землеробство залишалися найважливішими галузями діяльності. Вирощували жито, овес, картоплю. Зерно мололи на жорнах на муку, просо товкли в ступах і одержували пшоно, гречку ошпарювали окропом, обтовкували в ступах і одержували гречану крупу.

Сіяли льон та коноплі, які використовували для виробництва полотна. Із волокна льону та конопель пряли нитки, а потім ткали полотно. З тонкого лляного полотна шили одяг, виготовляли радюги, ковдри, килими, а грубе з коноплі йшло на мішковину. Насіння льону йшло на виробництво олії, яку били в домашніх умовах за допомогою олійниці. З житнього та вівсяного борошна готували квашу і жур, які були дуже корисними для здоров'я.

Узимку в жахливих умовах жінки тіпали льон на волокно: в холоді та страшній

пилюці. А чоловіки ціпами молотили снопи з зерном.

Якось недільного дня вийшли темні стомлені жінки з приміщення, яке називали «тріпальником», щоб дихнути свіжим повітрям. У цей час неподалік проходив голова колгоспу з гарно вбраною дружиною, вони йшли прогулятися. Одна з жінок не витримала й крикнула вслід: «Нема чого гуляти, нехай дружина йде нам допомагати».

Це була Павліна Доминська-Гурська, дружина репресованого Миколи Доминського, яку за репліку «головисі» було засуджено. Їй «прічепили» статтю за спекулянтство і відправили до в'язниці, лишивши трьох неповнолітніх дітей Лідію (1925 р.н.), Петра (?1923 р.н.) та Олександра (?1927 р.н.) на виживання.

А повернулася Павліна із в'язниці під час війни. Напевно, допомогли їй молитви від всевишнього, по-католицьки, на розарій, бо її діти вижили і виросли роботящими людьми. Про це мені розповіла її донька Лідія Давидок-Доминська.

Як згадує Раїса Бордюк-Шпак (1956 р.н.) з розповіді її мами Надії (1919 р.н.), правнучки Боніфатія: «Щоб встигнути на колгоспну роботу, потрібно було дуже рано вставати, щоб витопити в печі і спекти хліб. Якщо встанеш трохи пізніше, то хліб не спечеш, бо прийде голова колгоспу до тебе в домівку і залле водою вогонь у печі, щоб кидала все і йшла на колгоспну роботу. І зостанеться сім'я без хліба. Жили так, що не було що взути й одягти, а про їжу й згадувати не хочеться. А в дідуся Олександра Доминського та в бабусі Марії Боніфатівни Гурської було майже сто десятин землі, яку радянська влада забрала і зробила їх жебраками».

Моя бабуся, Ольга Гурська, якось спізналася на колгоспну роботу, то розлучений голова колгоспу, здоровий чоловік, так трясонув маленьку тендітну жінку, що у неї стався струс мозку, і вона втратила свідомість. Жінки, що були в полі, відпоїли її водою, поклали на підводу та завезли в Лісну Колону до лікарні.

Нам сьогодні здається неймовірним і цей самосуд і всі ті жахи, яких зазнали мої пращурки і всі наші земляки...

Жили дуже бідно. У великих сім'ях не було у що взути й одягнути дітей. Власноруч робили з дерева та шкіри взуття, так звані дерев'янки, в яких можна було ходити лише в теплу погоду. Моя мама, Мальвіна Гурська, ходила до Вишівської школи разом з донькою Віктора Гурського, Лідією, в дерев'яних. Перед школою роззувалися і в кущах ховали взуття, йшли босоніж, бо соромилися своєї бідності. Одяг здебільшого шили з полотна, яке власноруч ткали...

Яким був статус цих людей? Паспортів вони не мали. Без дозволу сільради не мали права покинути село навіть на кілька днів. Їм не платили за роботу гроші. На відміну від панщини, де на пана працювали лише декілька днів на тиждень, робочий тиждень у колгоспі міг тривати 7 днів.

Колгоспникам не платили пенсії, навіть такого слова не знали. Грошей у людей практично не було. Щоб трохи заробити, треба було крадькома пішки сходити з кількома десятками яєць на базар кілометрів дванадцять до райцентру в містечко Базар або кілометрів двадцять до Сидорович.

Площу наділів влада постійно обмежувала, ставила кілочки на «лишки» після чергових обмірювань садиби, і ті рештки 10-15 соток зростали бур'янами. Фруктові дерева обкладалися податками, люди були змушені їх вирубувати.

Перед війною сім'я Івана, онука Віцента і Ольги Гурських, продала великий будинок на Кургані та побудували новий, на хуторі поблизу села, неподалік колгоспної пасіки, щоб було ближче ходити до колгоспу на роботу. Поряд проживав рідний брат Фелікс з дружиною Надією. У цей час їхня донька Ніна навчалася в фельдшерсько-акушерському училищі.

Ще один нащадок Віцента — Іван Ульянович Гурський (1912 р.н.) з дружиною Маринею (1914 р.н.) та дітьми переїхав з хутора, з-під Варовська, в село. В їхній

сім'ї було два сини: Олександр (1934 р.н.) і Володимир (1936 р.) та дві доньки Галина (1932 р.н.) і Віра (1938 р.н.).

Нащадки роду Константа: вдова Володимира Константовича Мар'яна Леонтіївна (1886 р.н.) мешкала з трьома дітьми на хуторі неподалік села. Поряд був будинок дружини Олександра Константовича — Євдокії (Доті) (1883 р.н.). Євдокія мала одну доньку Віру (1907 р.н.).

Наприкінці 30-х років до жителів села приєдналася родина Недашківської-П'юро Марині Миколаївни (1903 р.н.), яка з чоловіком Іваном та донькою Антоніною (1931 р.н.) приїхала з Білорусії. Мариня була уродженкою села Людвинівка, що на Розважівщині, та в тридцять роки, щоб сім'ю не розкуркулили і не вислали до Сибіру, вимушена була таємно емігрувати в Білорусію.

Невеличке село обросло хуторами. Неподалік урочища Чортовець (колишне помістя Базарця) була садиба Домни Панченко-Заглади (1905 р.н.), де вона проживала з донькою Вірою (1923 р.н.) та сином Михайлом (1925 р.н.).

Праворуч від них проживали Зайченки-Рижуки, які приїхали в нашу місцевість з хутора Потоцького з-під Народич, нащадки їхні проживають у селі і дотепер.

На хуторах у Рутв'янському напрямку проживав Черкас Микита з дружиною Марією, доньками Олександром, Варварою і сином Миколою, а також Ольга Мельниченко-Кириченко з чоловіком Борисом та синами Леонідом, Сергієм і донькою Оленою.

Ліворуч від дороги, що між Свиридівкою і Вишевом, є болото, яке і досі називається Матронине. Тут до тридцятих років проживала Матрона Канюка з донькою Марією та сином Степаном. Після розкуркулення їх відправили на Брянщину, і лише перед війною вони повернулися на батьківщину в рідне село.

Дрібні землеволодіння міщан та вільних селян — хутори, стали невідгінними для колгоспів, бо займали тепер уже колгоспні землі. Частина хуторян примусово під тиском влади була переселена в село до війни, і решта — після війни...

Велодоріжка над... лісом

Іноді цим балуваням європейцям просто їхати під деревами в заповіднику, як-от у нас, уже замало, — й велосипедистам хочеться піднятися на дерева. BuroLandschap із Бельгії створили підняту до рівня крон велодоріжку в бельгійському лісі: насолоджуйтеся природою і краєвидом — і жодної машини поруч.

Cycling Through The Trees відповідає своїй назві: велосипедисти їдуть між дерев на висоті десяти метрів, на рівні з кронами сосен.

До речі, цей проект потрапив до короткого списку, тобто фіналу, в категорії інфраструктури в щорічній нагороді на найкращий дизайн та архітектуру Dezeen Awards 2020.

Конструкція, розташована в бельгійському заповіднику Rijnven, поступово підіймається до десятиметрового рівня, де велосипедисти можуть зробити кілометр подвійним колом. А потім спуститися і, за бажання, піднятися на нове подвійне коло. Або просто поїхати далі звичайною дорогою поміж дерев униз.

Ковток свіжого повітря

Найкращий ландшафтний дизайн-2020: площа в Копенгагені для людей.

«А як же паркомісця?» — запитують, як у нас заведено, обурені кияни чи мешканці інших великих міст.

А паркомісць аж дві тисячі!

Karen Blixens Plads у данській столиці від архітектурної компанії Sobe отримала світову премію в категорії «ландшафтний дизайн» Dezeen Awards-2020. Вона є однією з найбільших громадських площ у Копенгагені.

Коментар журі: «Вражає, як вони зробили цей проект — ніби ковток свіжого повітря. Він егалітарний за духом, і водночас викликає цікавість. Мікс ландшафтного дизайну й архітектури».

А ось і об'явні місця парковки — закритий підземний майданчик для понад 2 тисяч велосипедів.

Анна ГУМЕНЮК

Розповідь про те, як аутична дівчинка Софія та її мама проїхали на велосипедах половину України, про те, що вони побачили і пізнали, і як у похіді змінилися поведінка та світосприйняття Софії.

Присвячується батькам особливих дітей. А також людям, яким здається, що в їхньому житті є обмеження.

ЩЕ ОДНА ІСТОРІЯ ЩЕ ОДНОГО ЖИТТЯ

(Продовження. Початок у №1, 2, 3, 4.)

13-й день. 12 червня

Чернівці → **Біла** → **Стрелецький Кут** → **Ревне** → **Бурдей** → **Коростувата** → **Глиниця** → **Зеленів** → **Чорторія** → **Вашківці. 40,9 км.**

І знову виїзд із міста.

Після казкових картин історичного центру — буденні околиці із стихійними базарчиками, перехрестя, СТО.

Ровером від Києва до Карпат

Вибрали напрям.

Знову, свідомо, не найкоротшим шляхом по хорошій дорозі (яку видала б гугл-мапа), а дещо в об'їзд старовинним трактом, недоглянутим, тим, що був колись головним, як розповіли місцеві жителі, а тепер просто веде від села до села уздовж благословенної річки Прут.

На подив рівна траса, правда, вся дорога з гравію. Ось уже не вперше виїжджаючи з міста, ми розуміємо, що були варіанти ночівлі ще більш бюджетні і набагато романтичніші, ніж ми вибрали, але це неминуче. По-перше, тому, що ці варіанти на виїзді, по ходу нашого маршруту, а по-друге, така вже доля першопроходців.

На майбутнє: можна прекрасно переночувати в наметі просто на річці Прут, трохи відїхавши від міста, після села Біла, і це — уздовж наступних сіл.

Ось тут починає відбуватися справжня трансформація. Цього разу не наша. Не Софійчина. Трансформація культури і народу.

Ми неначе перетинаємо невидимий кордон поглядів, одягу, мови спілкування, навіть звертання до нас; і розуміємо, що починається новий етап нашого походу. Якщо, починаючи від Києва, проїхавши Житомирську, Хмельницьку і Чернівецьку області, закінчуючи великим містом, де є певна світськість й інтернаціональність, — ми були в одній Україні, а тепер в'їжджаємо до України іншої.

Це невлімово. Але відчутно. Маленькі села з абсолютно однаковими по плануванню і навіть за кольором шкільними комплексами. Лісисті гори (а може, гористий ліс?) — зліва від нас нависають над дорогою. Річка справа кам'яниста, світла, швидка, така гарна і жива!

Все це зачаровує.

У це не віриться.

Ми вперше у Карпатах!

Ми доїхали!

Цією кам'янистою дорогою, складною навіть для велосипедів, ми доїхали до села Глиниця. Його ділить навпіл асфальтова траса: одна половина зі своєрідним громадським центром, інша — традиційне село, що тягнеться у бік Карпат. Ідемо туди.

Жіночки в ошатному етнічному одязі жваво переходять з однієї вулички в паралельну, несучи з собою стільці. Чинно розсаджуються просто впоперек вулиці. Що це в них — вистава якась буде?

Так само виходять і сідають гуртами люди і в інших вулицях. Молодий, ретельно поголений і урочисто вдягнений у чорно-біле пастор із мікрофоном починає недільну проповідь.

Проїжджаємо мимо, як у театрі. З усіх боків гримить голос, багато разів підсилений мікрофоном, а чепурні люди слухають, як старанні школярі.

Не доїжджаючи увечері до пункту призначення, зауважили, відгалуження дороги наліво з покажчиком: «Гора святої Анни». На ній — «Монастир святої Анни». Мені здалося це знакомим.

В'їжджаємо у Вашківці. Тут має бути готель. Біля єдиного продуктового магазину — на томп селян, які файно повеселилися; відкритий лише бар, гуркотить музика. Все село святкує, напевно, весілля. Лише не за столом, а вже на вулиці. Торжество вщухає.

Поїсти ніде і нічого. Навіть звернутися нема до кого.

Знаходимо готель. Він наглухо закритий і, мабуть, вже давно. Судячи по неметеному ганку і штукатурці цоколя, що обсіпалася. Зрозуміло, що нікого не селять.

Ну, що ж, знаки на дорозі не даремні. Повертаємо і ідемо декілька кілометрів назад. Піднімаємося на гору Святої Анни.

Монастир новий і дуже красивий. Помпезна площа, ретельний благоустрій. Лише немає нікого на вулиці. Іду в храм (хустка у мене вже на голові), там поодинокі мовчазні черниці.

Ми попросилися переночувати в монастирі, але нам відмовили: «Гостиниці в монастирі немає». Проте запросили до трапезної пообідати з дороги. Іншим разом я би відмовилася, але цього вирішила приймати все, що дає шлях — і колорит, і дії людей.

Молоді послушниці наставили перед Сонею цілий стіл пісних наїдків: голубці, картопля, суп, узвар, булочки... Дивлюся: моя Софія із задоволенням уплітає за обидві щоки все це різноманіття.

Моя ж мета була іншою.

По-перше, ночівлі було не знайти. Ми заїхали перед цим у село Вашківці, там два готелі, показні, але обидва зачинені наглухо і трохи вже почали руйнуватися. Все місцеве «суспільство» добряче наїдпитку святкує весілля в центрі села, і звертатися до когось на предмет ночівлі було безглуздо. Тому монастир на горі, на яку ми вже дерлися кілометрів чотири, здавався ідеальним рішенням.

По-друге, бажання в мене було: звернутися до монахинь за порадою, настановою, будь чим, — я хотіла почути, зрозуміти для себе — куди рухатися, як жити і будувати життя з Софією далі.

Але магінка настоятелька нас не прийняла. Мабуть, вирішила, що якісь бродяжки прийшли. Тому і наказала нагодувати, а в ночівлі відмовити.

Взагалі, поведінка черниць була якоюсь відчуженою і настороженою, мало хто, вочевидь, заходив у цей монастир. Потім я зрозуміла, що мона-

стир московського патріархату, можливо тут, на західній Україні, їхні стосунки з миром напружені?

Все ж я звернулася зі своїм питанням до молоденької послушниці, що пригощала нас (гарнюня така, пишненька, і рум'янець у всю щоку), розказала їй, що ми майже пішки прийшли аж із самого Києва до них за порадою, з надією почути щось важливе. Дівчина дуже здивувалася, і все, що змогла вичавити з себе: «Господь віддасть вам, або: «Воздасться вам за труди ваші...», — щось таке.

Мене не задовільнило це, адже я бачила: слова сказані не легко, не з глибини душі, але прийняла і це. Час від часу згадую їх, але й досі не відчула їх значення.

***

Вийшовши за браму монастиря, помилувалися дивовижним заходом сонця.

Поміркувавши, як живе тут, в урочистому природньому оточенні, але в ізоляції, почали влаштовуватися на ніч. Приглянулася дерев'яна альтанка

метрів за 200 від стін монастиря (навколо геть нікого не було). Подумали, що поблизу монастиря буде безпечно. Встановили намет в альтанці, бо починався дощик. Соня допомагала збирати траву на підстилку під намет, збирала квіти, валялася на траві, співала.

Облаштували будиночок на цю ніч, пішли пройтися навколишньою місцевістю. Втішна картинка: батюшка з бородою в клубці і рясі хвацько вирулював на міні-тракторці. На тлі величезного сонця, що сідало за обрій, це виглядало дещо патетично і трохи фантастично.

Вразили «скирди» дров, складені на західноукраїнський манер. Висотою більші, ніж хага. Мене, як завжди, цікавила «будівельна техніка» — як, яким чином зводилися такі споруди? Відповідь була поруч — у вигляді приставної драбини.

Заснапили під мжичку і неквапливий перегук дзвонів, що плив над горою і околицею.

14-й день. 13 червня

Вашківці → **Слобода-Банилів** → **Банилів** → **Іспас** → **Чорногузи** → **Вишниця. 32,8 км**

Ранок був, на жаль, не святковим, бо Сонце вирішило не показуватися нам. Бризкав дрібненький дощик, було похмуро. День починався з нехитрого сніданку (те, що залишилося від вечері), складання намета та пакуванням речей на велосипеди. Мабуть, ми наловчилися робити це швидко, тому що зараз не можу і пригадати весь алгоритм дій і емоцій, що супроводжували. А речі ми розпаковували на ніч майже всі: розтягували всі джгути і ремені рюкзаків й наметів, розкидали одяг і спальники, як для тепла, так і для затишку, більш комфортного відпочинку

(Продовження на стор.11)

(Продовження. Почток на стор.10)

***

З гори Софія спускалася радісна і якась просвітлена.

Несла зібраний учора букетик трав, співала складені вчора вірші.

Вдягнули плащі-дощовики, бо дощик не жартував, розхотівся дужче.

Зараз, декілька років потому, згадую кожному ночівлю, як окремих період життя, подорожі. Кожен був етапом нового досвіду і сприйняття.

А далі був новий день на велосипедах. Дорога дивовижно нова і незнайомі. Та, що завжди кличе до невідомого, до незвіданого.

З БОГОМ!

***

Не пам'ятаю точно той момент, коли ми відчули себе серед гір, серед Карпат.

Місцеві люди якось дивно ділять області на Прикарпаття, Закарпаття, а де ж самі Карпати? Можливо, зразу за Чернівцями, а може бути, ось тільки сьогодні?

Пам'ятаю лише, як почали набігати на нас хвилями сині смуги хребтів один за другим, а далі вони — ще вищі, а попереду — ще красивіші! І ось МИ НАПЕВНО ВЖЕ у Карпатах, серед гір!

Думала я, що ось проїдемо ми по рівнинній Україні легенько, горизонтальними дорогами (хто їздить на велосипеді, знає, що навіть маленький підйом відчувається дуже сильно, особливо якщо їхати довго), а в горах уже доведеться і помандрувати пішки, — адже логічно, чи не так?

Проте чудеса продовжували відбуватися. І ОСЬ ЯКІ:

Молитви цих днів були приблизно наступні: «БОГ! АНГЕЛИ-ОХОРОНЦІ ДОРОГИ, МІЙ І СОНИН! БУДЬ ЛАСКА, НЕХАЙ ДОРОГА ЗДАЄТЬСЯ НАМ ТАКОЮ ЛЕГКОЮ, НАЧЕ МИ ІДЕМО НЕ ВГОРУ, А ВНИЗ!»

Звучить украї наївно, чи не так? Але хочете вірте, хочете ні — жодного разу за все перебування в Карпатах ми не відчули зусиль підйому! Не логічно!? Проте всю дорогу ми летіли, як на крилах! Навіть, коли опинилися поряд з табличкою «Перевал»!

***

Все частіше зустрічалися уподовж дороги статуї Ісуса, Діви Марії, каплиці й інші жертвні місця. Мабуть, це — в культурі тутешнього краю. Як розповідала нам потім господиня нашого готелю: «Я вихожу вранці на вулицю, йду на роботу, зайшла помолилася, попросила у Бога благословіння на цей день; а там сусідка йде на базар, молиться і собі перед світлим днем», — святині на кожному кроці.

На цьому привалі з'ясувалося, що спустило задне колесо. Цього разу Софійчиного ровера. Наче рівна місцина, і проколу немає. Може, гума втомилася від навантаження?

Підкачуємо. Повітря з шипінням вилітає з шини. Доведеться міняти. Не дарма ж ми взяли по одній новій камері для кожного велика.

Знімаємо колесо. Задне — трохи складніше ніж передне, — там багажник і зірочка. Міняємо гуму. Вставляємо і прикручуємо на місце.

Цього разу на ремонт пішло всього 10 хвилин! Це вам не одоробальська радянська покришка (якій до того ж уже 30 років), це — новенький білоруський «Ардис», на якому китайські шини з малесенькими бортиками під обід.

***

Бог і Соня.

Окрім краси і несподіванок шляху, основний зміст його — це рівномірний рух на колесах. Ноги крутять педалі, увага охороняє Софію від небезпек і машин, а в голові йде безперервний діалог (монолог). У цій дорозі половина його (мого діалогу) — з Богом.

Ось вже три дні їду і формулюю свої надії:

* Я хочу, щоб Соня чітко і ясно формулювала свої бажання, свої спостереження і свої думки! Я хочу, щоб з нею можна було поговорити!

* Я хочу, щоб мова Софії була чіткою і усвідомленою. Усвідомленою нею самою.

Результат на 2-й, 3-й день:

Моя дочка вже два дні складає пісні: слова і мелодію, прямо на велосипеді!

«Цветы!

Я собирала каждый день!

Я так хотела, чтоб цветы,

Лети-лети!
Цветы! Тыч-тыч-ты-дыч!
Та-ра-ра-тыч-тыч.
Цветы!
Чтоб расставались, надо рвать цветы!
Какого цвета? Тыч-ты-дыч!
Желтого!
Я собирала летом каждый день!
Я так хотела!
Цветы!» —
під мелодійну музику власно-го творіння.

***

«Мама! Ти пам'ятаєш Катю на фотографії? Вона рвала черешню. Я теж хочу черешню!»

Збирає квіти. Навіть раз зупинилася на велосипеді, щоб нарвати ромашок. Розмовляє про них, тримає їх у руках, не розлучається і вночі. Милується! Згадую, скільки разів я намагалася звернути її увагу на квіточки, коли Соня була маленькою, як прагнула пробитися в її відсутній погляд!

Воістину, бажання збуваються!

***

Ми приїхали у Вижницю. Довкола нас гори! Гори! Гори!

Відразу оселилися в чудовому готелі «Стожари». Він увесь оббитий вагонкою в закарпатському стилі.

Цікавий краєвид із вікна. З усього города — тільки одна грядочка. На ній: петрушка, кріп і салат до столу.

Сніданок почав входити в вартість номера. Ми все ближче до Європи!

15-й день. 14 червня.

Вижниця → Тюдів → Міжброди → Підзахарчичі → Розтоки → Білоберізка → Барвінків → Устеріки → Вигода → Рівня → Верхній Ясенів → Криворівня → Верховина. 75,5 км.

Ми у серці Карпат.

Земна кора піднялася і показала весь свій багатощаровий зріз. Світла річка Черемош. Білий Черемош і Чорний Черемош. Досліджуємо на карті їхні течії.

Ідемо спочатку уздовж Білого Черемошу, а після села

Устеріки — його лівою притокою — Чорним Черемошем. Дорогу знов вибрали не кращу, а більш мальовничу — лівим берегом річок.

Приголомшує кількість потічків.

Гори просто сочаться ними. Їдеш по селу, а при кожній хатині — свій потічок. У нім джерельна вода. Не потрібно ні колодязя, ні свердловини.

Для мене залишається загадкою, як вода піднялася разом з горами і постійно тече з них? Ну, гаразд, там шари порід, і водні шари залягання піднялися разом з горами. Але чому вода не відійшла вниз, до свого водного горизонту, а продовжує текти з гір, що піднялися? На неї що, не діє гравітація, а діє лише сила інерції?

***

Софія в дорозі. Їде по узбіччю, попереду або позаду мене, стежить за машинами. Я вже довіряю їй. Перевірено багатьма кілометрами дороги і багатьма ситуаціями. Інколи відпочиває, не злізаючи з велосипеда, а розвернувши долоньки рук назад на кермі. Інколи розганяється так, що важко наздогнати.

Більшість доріг, якими ми їхали, такі: з одного боку траса тулиться, липне до гори, з іншого — вузьке узбіччя, що переходить в урвище над річкою! І де ж набралася на кожен крок стільки гір і річок? Чи навпаки: гори і річки всюди, а поміж ними примостилися дороги?

Ще цікавіше, коли на цьому майже урвищі припнута корова, і стоїть — пасеться, ні кроку вліво, ні кроку вправо! Охайні такі корівки, світло-бежевого кольору, і мініатюрні — не такі, як у нас. Схожі на швейцарських.

Почалися смарагдові пейзажі з дивовижної форми копчиками. Справжня дивовижа для нас.

Підвісний місток став джерелом великих веселощів для Софії. Я і не очікувала, що донька буде бігати по ньому вперед і назад, — трохи боязко, взагалі-то...

І тут будується Україна!

(Далі буде).

ЯК МИ БУДУЄМО СВОЄ ЖИТТЯ

Жив-був будівельник. Все життя він будував будинки, але став старий і вирішив піти на пенсію.

— Я звільняюся, — сказав він роботодавцю. — Йду на пенсію. Буду зі старенькою онуків няньчити.

Господарю було шкода розлучатися з цією людиною, і він попросив його:

— Слухай, а давай так — побудуй останній будинок і проводимо тебе на пенсію. З хорошою премією!

Будівельник погодився. Згідно з новим проектом йому треба було побудувати будинок для маленької сім'ї, і почалося: узгодження, пошуки матеріалів, перевірки...

Чоловік поспішав, бо вже бачив себе на пенсії. Чогось не доробляв, щось спрощував, купував дешеві матеріали, так як їх можна було швидше доставити...

Він відчував, що робить не найкращу свою роботу, але виправдовував себе тим, що це кінець його кар'єри. По завершенні будівництва, він викликав господаря.

Той оглянув будинок і сказав: — Знаєш, а це — твій будинок! Ось візьми ключі і вселяйся. Всі документи вже оформлені. Це тобі подарунок від фірми за довголітню роботу.

Що відчував будівельник, було відомо тільки йому одному! Він стояв червоний від сорому, а все навколо плескало в долоні, вітали його з новосіллям і думали, що він червоніє від сором'язливості, а він червонів від сорому за власну недбалість. Він усвідомлював, що всі помилки і недоліки стали тепер його проблемами, а всі навколо думали, що він збентежений дорогим подарунком. І тепер він повинен був жити в тому єдиному будинку, який побудував погано...

Мораль:

Ми всі — будівельники. Ми будуємо наше життя так само, як цей чоловік перед відходом на пенсію. Ми не докладаємо особливих зусиль, вважаючи, що результати цього конкретної будівництва не так вже й важливі. До чого зайві зусилля? Але потім ми усвідомлюємо, що живемо в будинку, який самі збудували. Адже все, що ми робимо сьогодні, має значення. Вже сьогодні ми будуємо будинок, в який вселимося завтра.

(Автор невідомий)

Кажіть і пишіть «проект»!

Маленька етимологічна мнемоніка, яка пояснює, чому «проект», а не «проект».

Латинське sub+jectus (кинутий під) в українську кальковане як «підмет» і варваризоване як «суб'єкт».

Латинське ob+jectus (кинутий перед) в українську кальковане як «предмет» і варваризоване як «об'єкт».

Латинське tra[ns]+jectus (переміщений) в українській варваризоване як «траекторія».

Латинське pro+jectus (кинутий вперед) в українській варваризоване як «проект».

Причин писати «проект» у нас не більше, ніж писати «субект», «обект» і «траекторія».

Остан УКРАЇНЕЦЬ.

ВІДІЙДІТЬ ВІД МІКРОХВОНА!

Найкращі афоризми
Спікера Верховної
Ради 2000-2002
Івана Плюща

«Хлопці, ну, дайте їй [Тимошенко] якогось шарфа, а то вона вже посиніла вся».
«Я за життя стільки сала з'їв, що соромно свиням в очі дивитися».
«Депутат Скорик, кончайте бистрее».
«З дитинства і по сьогодні від трудових ста грамів не відмовляюсь».
«Перші двадцять років життя мене мучила одна думка: як наїстися».
«Вони хочуть влихнути невпихуєме. Ну то чого ж його пхати, як воно не лізе».
«Депутат Хмара, не висіть над головою!».
«Увімкніть мікрохвон у задньому проході!».
«Депутат! Депутат! Не помню хвямілії — той, що у піджаку! Відійдіть від мікрохвона і займіть своє місто».
«Депутате Заєць! Не стрибайте по залі! Ви ж не в лісі!».
«Які Зайці, така й екологія».
«Зачекайте! Так це ж силу-силенну кандидатів зможуть висунути. А що робити з вже висунутими членами?».

- ♦ Якщо зима не настала у грудні-січні, настане аж 10 лютого.
- ♦ Зима не настала, доки не встановиться санна дорога.
- ♦ Коли 3 грудня (Прокла) йде сніг, 3 червня піде дощ.
- ♦ Якщо на Прокла заснівав снігур, а сорока лізе під стріху — бути завірюсі.
- ♦ Введенські морози (4 грудня) ще зими не роблять.
- ♦ Як Введення мостить мости, а Микола забиває цвяхи, то люта зима буде.
- ♦ Як горобець нап'ється на Введення, то напасеться худоба на Юрія (6 травня).
- ♦ Якщо на Митрофана (6 грудня) дрібно сипле сніг і дме північний вітер, то 6 червня буде вітер з півночі і дощ.

НАРОДНІ ПРИКМЕТИ

ЯКИЙ ПЕРШИЙ ДЕНЬ ГРУДНЯ, ТАКА І ВСЯ ЗИМА...

- ♦ Як на Катерини (7 грудня) по воді, то Різдво по льоді.
- ♦ На Юрія ходять слухати воду у криниці: тихо — зима тепла, чути звуки — чекай заметілей.
- ♦ Якщо на Парамона-Перед-Андрія (12 грудня) йшов сніг, то буде хурделити тиждень.
- ♦ Якщо до Андрія не випаде сніг, зима буде тепла і малосніжна.
- ♦ Якщо на Варвари (17 грудня) болото, то буде зима красна, як золото.
- ♦ 17 грудня дерева в інії — урожай на фрукти.
- ♦ Який день на Миколу зимового (19 грудня), такий і на літнього.
- ♦ Як на Миколу піде дощ, то врожай на озимину.
- ♦ Морозний Микола — на уроду хліба й городини.
- ♦ На Ганни (22 грудня) дощ, то вся весна буде дощовою.
- ♦ 22 грудня сонце ясне і променисте, Новоріччя буде морозним.
- ♦ Яка Ганна до ніченьки, така зима до весноньки.
- ♦ Якщо на Спиридона (25 грудня) світло, то Новий рік буде морозним, а похмуро — похмурим і теплим.
- ♦ Який Євстрат (26 грудня), такий січень.
- ♦ Який Трифон (28 грудня), такий і березень.
- ♦ Який Агей (29 грудня), такий і квітень.
- ♦ Який Данило (30 грудня), такий і травень.

Село Fucking змінює назву

Австрійське село, розташоване неподалік Зальцбурга, з 1 січня 2021 року змінить свою назву на Fugging. Німецькою слово Fucking не має жодного значення, натомість англійською мовою це лайка. Невелике село, в якому проживають 100 людей, уникало суспільної уваги аж до поширення Інтернету. Тоді назва населеного пункту потрапила до різних списків найсмішніших та найвідвертіших топонімів.

Ідея змінити назву належить місцевим жителям. Вони втомилися від

крадіжок вивісок із назвою села та людей, які постійно фотографують знак із назвою.

Існування села вперше задокументували у 1070 році, а через 20 років правителя цієї території записали як Adalpertus de Fusingin. Упродовж століть написання назви змінювалося: в 11 столітті — Vucchingen, у 14 столітті — Fukching, а сучасне написання — Fucking — закріпилося у 18 столітті. Біля населеного пункту також є хутори Оберфукінг та Унтерфукінг — поки невідомо, чи зміниться у них назва.

Переваги від назви села: торік деякі місцеві жителі використовували назву села для того, щоб привернути увагу до глобальних змін клімату: «Наш клімат Fucking важливий».

А у 2018 році порнографічний веб-ресурс Pornhub запропонував безкоштовний преміум-доступ для жителів Fucking.

Євгенія ЛУЦЕНКО.

Останні кадри осені.

Прогноз погоди на тиждень (01.12-07.12)

ВІВТОРОК, 1 ГРУДНЯ	СЕРЕДА, 2 ГРУДНЯ	ЧЕТВЕР, 3 ГРУДНЯ	П'ЯТНИЦЯ, 4 ГРУДНЯ	СУБОТА, 5 ГРУДНЯ	НЕДІЛЯ, 6 ГРУДНЯ	ПОНЕДІЛОК, 7 ГРУДНЯ
Ніч Ранок День Вечір -2° -4° 0° -1°	Ніч Ранок День Вечір -3° -2° 0° -1°	Ніч Ранок День Вечір -1° -1° +1° 0°	Ніч Ранок День Вечір +1° +2° +2° +1°	Ніч Ранок День Вечір 0° -1° +1° +1°	Ніч Ранок День Вечір +1° 0° +3° +2°	Ніч Ранок День Вечір +1° +3° 0° +1°
Весь день у Малині буде хмарним. Без опадів.	Хмарна погода буде до самого вечора. Удень піде дрібний сніг, ближче до вечора він повинен стихнути.	Протягом усього дня буде триматися хмарна погода. Без опадів.	Хмарна погода протримається увесь день. Без опадів.	У Малині протягом усього дня погода буде похмурою. Без опадів.	Протягом усього дня буде похмуро. Без опадів.	Протягом усього дня триматиметься хмарна погода. Без опадів.
Сонце зійде о 7:42, зайде о 16:02	Сонце зійде о 7:43, зайде о 16:01	Сонце зійде о 7:44, зайде о 16:01	Сонце зійде о 7:45, зайде о 16:00	Сонце зійде о 7:47, зайде о 16:00	Сонце зійде о 7:48, зайде о 16:00	Сонце зійде о 7:49, зайде о 16:00

ПЕРЕДПЛАТА

Тижневик «Форпост» можна передплатити в редакції і отримувати в редакції чи за адресою проживання або роботи.

Передплачувати можна з кожного наступного номера.

ВАРТІСТЬ ПЕРЕДПЛАТИ:

один випуск/номер (отримувати у редакції) — 6 гривень;
послуга на місяць з 4 тижнів — 24 гривні;
послуга на місяць із 5 тижнів — 30 гривень.

З грудня 2020 року до кінця березня 2021 року діятиме безкоштовна кур'єрська доставка за вказаною у передплатному талоні адресою.

Вартість передплати для пенсіонерів, учнів/студентів та усіх пільгових категорій громадян — 5 гривень за випуск; місяць — 20 гривень, незалежно від кількості тижнів у ньому.

ПРОДАЄТЬСЯ НЕЖИТЛОВЕ ПРИМІЩЕННЯ

загальною площею 62 м кв
у Малині по вул. Толстого, 2-3.

Тел.: 050-382-63-96, 067-426-08-32.

РЕДАКЦІЯ ЗАПРОШУЄ РОЗПОВСЮДЖУВАЧІВ ТИЖНЕВИКА

Про умови та заохочення можна дізнатися детальніше в редакції або телефоном 067-87-688-13.

ВАРТІСТЬ РЕКЛАМИ

Рядкове оголошення для населення на кшталт «куплю-продам», «мінняю», «віддам» тощо — 20 гривень.

Оголошення про втрачений документ — 40 гривень.

Оголошення на зразок «шукаю людину для догляду за...» чи «потрібен чоловік для допомоги по господарству...» — 30 гривень.

Блочна реклама, офіційні повідомлення й інформація (площа сторінки): 1 см кв. — 8 гривень.

Блочна реклама на 1-й сторінці: 1 см кв. — 12 гривень.

Вітання, подяка, поминання — 50 гривень.

Вітання, подяка на 1-й сторінці — 100 гривень.

Загальнодержавний загальнополітичний тижневик.
Засновник — Найдюнов Сергій Андрійович.
свідоцтво про державну реєстрацію
КВ №6642 від 28.10.2002 р.
Видавець — ТОВ «Гарно»
свідоцтво про державну реєстрацію А00 №789532
Р/р №UAN123117440000026000055842642
ЄДРПОУ банку 14360570 код 311744
АТКБ «ПриватБанк»

Головний редактор — Ірина КРИМСЬКА.
Газета виходить українською мовою один раз на тиждень — щовівторка.
Обсяг — 3 друк. арк. Тираж — 700.
Зверстано Кирилом В. Ковалевським
Надруковано у КП «Малинська районна друкарня»
Адреса: вул. Кримського, 7, зам. №

Адреса редакції: м. Малин, вул. Грушевського, 11,
(приміщення райспоживспілки,
вхід з вулиці Н. Сосніної. 2-й поверх).
E-mail: forpostinua@ukr.net Телефон: 063-842-42-36.
За зміст реклами та оголошень редакція відповідальності не несе.
Думки авторів публікацій не обов'язково відображають
точку зору редакції.